

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer samt till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås stadganden om de grunder på vilka avgifter skall uppbäras för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer.

Med prestationer avses den handläggning som förutsätts för att ett ärende skall kunna avgöras, åtgärder från myndighetens sida och expeditioner. Enligt propositionen skall alla avgifter vara fasta avgifter. De rättegångsavgifter som skall uppbäras för handläggningen av ordinarie rättegångsmål och som fastställs genom den föreslagna lagen skall understiga självkostnadspriset betydligt. Avgifterna för handläggningen av andra ärenden, för åtgärder och för expeditioner föreslås bli fastställda genom förordning till ett belopp som är högst lika stort som de genomsnittliga totalkostnaderna för prestationen. Befrielsen från betalningen av avgifter kvarstår i huvuddrag oförändrad såväl vad gäller enskilda ärenden som klienter. Handläggningen av ett ärende vid arbetsdomstolen och marknadsdomstolen belägs med avgift. För omsättningskatterättens och försäkringsdomstolens del föreslås att handläggningen av ett ärende vid dem skall förbli avgiftsfri.

Avsikten är att förenhetliga grunderna för

fastställande av avgifter, förenkla påförandet av avgifter, möjliggöra ibruktagandet av moderna kassaförvaltnings- och bokföringssystem och göra det lättare för medborgarna att anlita myndigheterna. Reformen beräknas leda till att myndigheternas verksamhet blir effektivare och kundservice bättre. De nya inkomstgrunderna för domstolarna beräknas leda till att ca en fjärdedel av de totala kostnaderna kan täckas medan de nugällande grunderna ger en täckning på en femtedel.

Reformen föreslås bli genomförd så att en lag om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer stiftas. Storleken på ansöknings- och förrättningsavgifterna samt expeditionslösen skall fastställas genom en förordning som ges med stöd av lagen. Propositionen innehåller också förslag till nödvändiga ändringar av några andra lagar. Lagen om grunderna för allmän underrätts, magistrats och notarius publicus', prestationer upphävs samtidigt.

I anslutning till denna proposition avläts särskilt en proposition om ändring av lagen angående stämpelskatt.

Reformen avses träda i kraft ca tre månader efter att den har antagits.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	2. Lag om ändring av rättegångsbalken	23
1. Propositionens samhälleliga betydelse	3	3. Lag om upphävande av 7 § 2 mom. lagen om fri rättegång	23
1.1. Mål	3	4. Lag om ändring av lagen om skifte	24
1.2. Medel	3	5. Lag om ändring av 21 kap. 9 § vattenlagen	24
2. Nuläget och ärendets beredning	3	6. Lag om ändring av 45 § lagen om arbetsdom- stolen	25
2.1. Lagstiftningen	3	7. Lag om ändring av 15 § lagen om marknads- domstolen	25
2.2. Praxis	4	8. Lag om upphävande av 4 § 2 mom. lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar .	26
2.3. Ärendets beredning	7	BILAGOR	27
3. Propositionens verkningar i fråga om organisa- tion och personal	7	Parallelltexter (bilaga 1)	27
4. Propositionens ekonomiska verkningar	7	2. Lag om ändring av rättegångsbalken	27
DETALJMOTIVERING	9	3. Lag om upphävande av 7 § 2 mom. lagen om fri rättegång	28
1. Motivering till lagförslagen	9	4. Lag om ändring av lagen om skifte	28
1.1. Lag om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer	9	5. Lag om ändring av 21 kap. 9 § vattenlagen ...	29
1.2. Rättegångsbalken	15	6. Lag om ändring av 45 § lagen om arbetsdomsto- len	31
1.3. Lagen om fri rättegång	15	7. Lag om ändring av 15 § lagen om marknads- domstolen	31
1.4. Lagen om skifte	16	8. Lag om upphävande av 4 § 2 mom. lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar ..	32
1.5. Vattenlagen	16	Förordningsutkastet (bilaga 2)	33
1.6. Lagen om arbetsdomstolen	16		
1.7. Lagen om marknadsdomstolen	17		
1.8. Lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar	17		
2. Närmare stadganden	17		
3. Ikraftträdande	18		
4. Lagstiftningsordning	18		
LAGTEXTER	19		
1. Lag om avgifter för domstolars och vissa justi- tieförvaltningsmyndigheters prestationer	19		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens samhälleliga betydelse

1.1. Mål

Målet är att få till stånd ett enhetligt avgiftssystem vid alla domstolar och vid de justitieförvaltningsmyndigheter som har nära samband med dem. Grundtanken är att utgifterna för domstolarnas och andra justitieförvaltningsmyndigheters verksamhet delvis, på samma sätt som nu, skall kunna täckas med avgifter som uppbärs av de parter som utnyttjar deras tjänster. Avgifterna bör fastställas så att de inte hindrar eller i onödan begränsar sökandet av rättssäkerhet. Därför kan principen med full avgift i allmänhet inte följas då domstolarnas tjänster prissätts. Dessutom måste vissa ärenden och parter befrias från betalningen av avgifter. Lagen om fri rättegång kompletterar systemet.

I fråga om de domstolar och justitieförvaltningsmyndigheter som kommer att omfattas av avgiftssystemet är målet att de avgifter som skall uppbäras för deras prestationer skall kunna fastställas på ett enkelt och klart sätt: avgifterna för olika slag av prestationer skall ingå i en lag och en förordning om avgifter. Antalet prestationer som avviker från varandra i prissättningsavseende skall vara så litet som möjligt. Avgifterna skall vara fasta avgifter och storleken basera sig på skälighet och de genomsnittliga totala kostnaderna för respektive ärende. Då de fasta avgifterna fastställs skall utöver de totala kostnaderna för prestationen även beaktas sådana faktorer med stöd av vilka det är motiverat att fastställa en avgift så att den understiger de totala kostnaderna. Kassaförvaltningen och bokföringen förenklas och moderniseras. Uppföljningen av inkomstutvecklingen skall bli exakt och snabb. Strävan efter resultatansvar främjas.

De klienter som utnyttjar tjänsterna skall på förhand kunna räkna ut vad rättegången eller ifrågasvarande myndighets övriga tjänster kostar, vilket i sin tur medverkar till att onödiga ärenden inte alls lämnas in till behandling.

1.2. Medel

Systemet med avgiftsbelagda expeditioner,

vilket baserar sig på lagen angående stämpelskatt (662/43), lagen om grunderna för avgifter, som skola erläggas för särskilda myndigheters expeditioner och tjänsteförrättningar dvs. expeditionavgiftslagen (806/42) och vissa speciallagar, slopas. Genom lagen om avgifter fastställs storleken på de rättegångsavgifter som skall uppbäras för ordinarie rättegångar, de allmänna grunderna för de avgifter för andra prestationer som fastställs genom förordning, betalningsskyldigheten, befrielse från avgifter för enskilda ärenden och klienter, förfarandet vid indrivning och påförande av avgifter samt hur ändring kan sökas i avgöranden som gäller avgifter. Genom förordning stadgas om storleken på ansökningsavgifterna och förrättningsavgifterna för handläggningen av ansökningsärenden samt expeditionslösen, om indrivningen av separata kostnader samt om påföljderna av dröjsmål med betalningen av avgifter. I lagen angående stämpelskatt och andra författningar, som nu innehåller sådana avgiftsstadganden vilka skall iakttas av de myndigheter som omfattas av denna proposition, görs nödvändiga ändringar.

I syfte att utveckla kassaförvaltningen och bokföringen anskaffas sådana anordningar och program som den moderna datatekniken kräver. Personalen får utbildning i att använda dem.

Faktorer som gör det svårt för medborgarna att anlita domstolar undanröjs. Skyldigheten att förse de handlingar som lämnas in till vattendomstolen, jorddomstolen, hovrätten och de högsta domstolarna med bilagestämpel slopas genom en ändring av lagen angående stämpelskatt. Betalningen av avgiftsbelagda prestationer görs så smidig som möjligt för klienterna. Genom att prissättningen görs enkel kan parterna kontrollera att de avgifter som har uppburits för prestationerna är riktiga.

2. Nuläget och ärendets beredning

2.1. Lagstiftningen

Enligt den tidigare 62 § regeringsformen

skulle de allmänna grunderna för avgifter för statsmyndigheters tjänsteförordningar och expeditioner, så ock för de avgifter som skall erläggas för anlåtande av allmänna statsinrättningar, stadgas genom lag. Genom (den gamla) lagen om grunderna för avgifter till staten (980/73) stadgades om de allmänna grunderna för avgifter som skall uppbäras för statliga myndigheters prestationer. Med stöd av den nämnda lagen har de avgiftsförordningar som skall tillämpas vid nedan nämnda domstolar och justitieförvaltningsmyndigheter utfärdats.

Regeringsformens VI kap. har ändrats genom en lag av den 22 juli 1991 (1077/91), som trädde i kraft den 1 mars 1992. Enligt 62 § i det nya VI kap. stadgas genom lag om de allmänna grunderna för att statsmyndigheternas tjänsteåtgärder och service samt övriga verksamhet skall vara avgiftsbelagda samt om de allmänna grunderna för storleken av avgifterna. Enligt detta är det tillräckligt om genom lag endast stadgas om de allmänna grunderna för avgifter. Sålunda behövs inte i lag stadgas om vilka alla prestationer och för vilken service avgift skall uppbäras. En ny lag om grunderna för avgifter till staten, som ersätter den gamla lagen, gavs den 21 februari 1992 (150/92) och den trädde i kraft den 1 mars 1992. Genom den nya lagen upphävdes också lagen om grunderna för avgifter, som skola erläggas för särskilda myndigheters expeditioner och tjänsteförordningar (nedan *expeditionsavgiftslagen*). De förordningar som har utfärdats med stöd av den upphävda lagen om grunderna för avgifter till staten och den upphävda expeditionsavgiftslagen är i kraft till och med den 31 december 1993, om de inte särskilt upphävs dessförinnan. Den nya lagen om grunderna för avgifter till staten är en allmän lag med stöd av vilken varje ministerium beslutar om eventuella avgifter för prestationerna inom deras förvaltningsområde och om storleken av de offentligt-rättsliga avgifterna samt om vilka prestationer som kan avgiftsbeläggas enligt företagsekonomiska principer. Vederbörande myndighet prissätter andra än offentligt-rättsliga prestationer.

Detaljerade stadganden om avgifter som skall uppbäras för domstolars prestationer ingår i följande författningar: lagen angående stämpelskatt, den med stöd av expeditionsavgiftslagen utfärdade förordningen om expeditionslösen och förrättningsarvode (807/42, nedan *expeditionsavgiftsförordningen*), den med stöd av lagen om grunderna för avgifter till

staten utfärdade förordningen om avgifter till staten för ostrykta avskrifter (110/77, nedan *avskriftsförordningen*), lagen och förordningen om översändande av handlingar (74 och 75/54) samt lagen och förordningen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248 och 655/65). Enstaka stadganden om avgifter och ersättande av kostnader, vilka tillämpas i praktiken, ingår dessutom i rättegångsbalken (24 kap. 7 § och 30 kap. 25 §), lagen om fri rättegång (7 § 2 mom.), lagen om skifte (328 och 329 §§), förordningen om skifte (181 och 182 §§) samt vattenlagen (21 kap. 9 §). Ett avgiftssystem för underrätterna infördes genom lagen om grunderna för avgifter för allmän underrätts, magistrats och notarius publicus' prestationer (285/87, nedan *lag om avgifter vid underrätterna*) och förordningen om avgifter för allmän underrätts, magistrats och notarius publicus' prestationer (290/87, nedan *förordning om avgifter vid underrätterna*). Om avgifter för en stämmingsmans prestationer stadgas i förordningen om avgifter för stämmingsdelgivning (1239/90), som har utfärdats med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten. Om avgiftsfrihet för handläggningen av hyresmål och för handlingar stadgas i lagen och förordningen om rättegången i hyresmål (650/73 och 940/73). Om avgiftsfrihet för marknadsdomstolens handlingar och expeditioner stadgas i 15 § 2 mom. lagen om marknadsdomstolen (41/78). I 45 § lagen om arbetsdomstolen (646/74) ingår en befrielse från betalning av avgifter för arbetsdomstolens avgöranden och handlingar.

2.2. Praxis

Priset på en expedition som vid högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen, hovrätten, jorddomstolen, vattenöverdomstolen, vattendomstolen och länsrätten utges till en klient fastställs med stöd av lagen angående stämpelskatt. Försäkringsdomstolen och arbetsdomstolen nämns i förteckningen i stämpelskattelagen över de myndigheter för vilkas expeditioner stämpelskatt skall erläggas. Likväl uppbär de inte stämpelskatt för sina prestationer på grund av stadgad befrielse. Stämpelskatten för expeditioner och vissa handlingar har senast höjts från början av år 1992. I lagen angående stämpelskatt bestäms priset på en expedition som utges till klienten i första hand

på grundvalen av antalet sidor. I detta avseende har myndigheterna indelats i sex grupper. Till den dyraste dvs. 1 gruppen hör bl.a. högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen. Till den följande dvs. 2 gruppen hör hovrätterna, vattenöverdomstolen, försäkringsdomstolen och arbetsdomstolen. Länsrätten hör till 3 gruppen och jorddomstolarna och vattendomstolarna till 5 gruppen. Till 6 gruppen hör stadsfiskalerna och landskapsåklagaren i landskapet Åland. I lagen angående stämpelskatt stadgas att för vissa expeditioner skall betalas en särskild tilläggsstämpel (8 §). Sålunda uppbärs t.ex. för högsta domstolens domar och utslag 415 mk i tilläggsstämpel. För vissa expeditioner stadgas att i stället för stämpelskatt enligt antalet sidor eller tilläggsstämpel skall betalas en bestämd stämpelskatt för varje handling (10 §).

Stämpelskatteskyldig är den som expeditionen är utställd på. Stadganden om befrielse från stämpelskatt ingår i stämpelskattelagens 2, 11 och 12 §§. Genom dem befrias å ena sidan vissa parter (2 och 11 §§) och å andra sidan vissa expeditioner (12 §) från stämpelskatt. Stämpelskatteintäkterna av expeditioner täcker i allmänhet högst kostnaderna för uppgörandet av expeditionerna.

I 13 § lagen angående stämpelskatt stadgas om bilagestämpel. Enligt detta lagrum skall en handling som inlämnas till högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen, hovrätten, jorddomstolen eller vattendomstolen med vissa undantag beläggas med stämpel, som till sitt belopp är 7, 12 eller 17 mk beroende på domstolen. Skyldigheten att förse handlingarna med bilagestämpel medför mycken omotiverad möda för klienterna och domstolarna. De inkomster som inflyter i form av bilagestämpel är obetydliga.

För domstolsväsendets del har expeditionsavgiftslagen och expeditionsavgiftsförordningen nästan helt mist sin betydelse som grund för de avgifter som uppbärs för prestationer, på grund av att ett system med totallön har införts för domarna. Jorddomstolarna är de enda domstolar som ännu tillämpar den nämnda förordningen och också de gör det så att lösen och förrättningsarvode uppbärs i form av stämpelskatt till staten (8 a § lagen angående stämpelskatt).

Av de ovan i avsnitt 2.1. nämnda författningarna har förordningen om avgifter för allmän underrätts, magistrats och notarius pu-

blicus' prestationer, som har utfärdats med stöd av lagen om avgifter vid underrätterna, den största betydelsen med tanke på inkomsterna till staten. De avgifter som nämns i förordningen är fasta avgifter för enskilda ärenden eller behandlingsomgångar. Då lagen om avgifter vid underrätterna förutsätter att avgifterna i tviste- och brottmål skall täcka minst 20 % och i andra ärenden minst 60 % av de genomsnittliga totalkostnaderna har avgifterna genom en förordning år 1987 fastställts till ett belopp som i ordinarie mål är 5—10 % och i andra ärenden 10—20 % högre än den minimnivå som lagen förutsätter. På grund av att penningvärdet har sjunkit bör dessa avgifter justeras 1993.

Enligt förordningen om avgifter för stämningssdelgivning uppbär stämningssmännen delgivningsavgift, avgift för delgivningsuppdrag som återtogs eller återgår samt avgift för bestyrkande av handlingar och avgift för kopia. Inkomstutvecklingen har begränsats av att skyldigheten att sköta delgivningen genom vissa lagstiftningsreformer, bl.a. genom ändringen av äktenskapslagen (411/87), överförts på domstolen då det tidigare var partens sak att sköta delgivningen. I egenskap av statlig myndighet är domstolarna befriade från skyldigheten att betala avgift.

För handlingar som per post sänds till klienten uppbärs post- och expeditonsavgift. Vid högsta domstolen, hovrätten, jorddomstolen och allmänna underrätter tillämpas lagen och förordningen om insändande av vissa handlingar till domstol. Vid övriga domstolar och justitieförvaltningsmyndigheter tillämpas lagen och förordningen om översändande av handlingar. De uppburna post- och expeditonsavgifterna har varit små. De paragrafer i de nämnda förordningarna som gäller post- och expeditonsavgifter har upphävts år 1992. Vid underrätterna och magistraten har särskilda post- och expeditonsavgifter inte uppburits sedan lagstiftningen om avgifter vid underrätterna trädde i kraft.

Avskriftsförordningen tillämpas vid alla domstolar och justitieförvaltningsmyndigheter då ostrykta kopior utges. Förordningens praktiska betydelse är ringa, eftersom det inte är vanligt att en domstol utger enbart avskrifter. Avskriftsförordningen är i kraft högst till utgången av 1993.

Separata kostnader för behandlingen av ett ärende, bland de viktigaste kan nämnas kost-

naderna för kungörelse i tidningar, uppbärs särskilt. Kostnaderna för de kungörelser som underrätterna sköter har huvudsakligen innefattats i den avgift som uppbärs för behandlingen av ärendet.

Inkomster som uppburits till staten samt kostnadsmotsvarighet

Vid domstolarna uppbars 1991 inkomster till staten som följer:

	mk	%
— domstolsavgifter (underrätterna och magistraterna)	153 800 176	86,4
— delgivningsavgifter (rådstuvurätterna och magistraterna)	16 951 333	9,5
— stämpelskatt	6 501 864	3,6
— högsta domstolen	430 883	
— högsta förvaltningsdomstolen	706 726	
— hovrätterna	4 258 709	
— länsrätterna	456 182	
— jorddomstolarna	221 088	
— vattenöverdomstolen	311 253	
— vattendomstolarna	117 023	
— post- och expeditionsavgifter	694 952	0,4
— högsta domstolen	45 670	
— högsta förvaltningsdomstolen	61 658	
— hovrätterna	387 021	
— länsrätterna	129 456	
— jorddomstolarna	33 107	
— vattenöversdomstolen	12 966	
— vattendomstolarna	25 074	
— avgift för kopia	133 672	0,1
— högsta domstolen	28 355	
— högsta förvaltningsdomstolen	23 488	
— hovrätterna	40 317	
— länsrätterna	5 544	
— jorddomstolarna	17 674	
— vattenöverdomstolen	2 475	
— vattendomstolarna	12 840	
— arbetsdomstolen	—	
— marknadsdomstolen	542	
— försäkringsdomstolen	1 645	
— omsättningskatterätten	792	
sammanlagt	178 081 997	100,0

Siffrorna baserar sig på uppgifter från den interna bokföringen. Till inkomsterna av stämpelskatt har dessutom hänförs uppskattade inkomster av bilagestämpel till ett belopp av 335 000 mk. I tabellen ingår däremot inte rent skattebaserade inkomster av stämpelskatt enligt 4 och 7 kap. lagen angående stämpelskatt, vilka inte berörs av reformen.

Inkomsternas förhållande till kostnaderna, dvs. *täckningen*, vid olika domstolar 1991:

Myndighet	Inkomster, mk	Kostnader, mk	Täckning %
högsta domstolen	504 908	30 868 128	1,6
högsta förvaltningsdomstolen	791 872	41 550 656	1,9
hovrätterna	4 686 047	147 966 739	3,2
länsrätterna	591 182	91 888 729	0,6
underrätterna och magistraterna	170 751 509	457 015 516	37,4
jorrdomstolarna	271 869	9 210 408	3,0
vattenöverdomstolen	326 694	13 816 456	2,4
vattendomstolarna	154 937	21 806 466	0,7
arbetsdomstolen	—	5 293 291	0,0
marknadsdomstolen	542	1 400 082	0,0
försäkringsdomstolen	1 645	16 713 965	0,0
omsättningskatterätten	792	9 274 910	0,0
gemensamma kostnader	—	40 447 208	0,0
Sammanlagt	178 081 997	887 252 554	20,1

Kostnadssiffrorna baserar sig på bokslutsuppgifter och till dem har dessutom fogats ett kalkylerat belopp av fastighetskostnaderna för de statsägda lokaler som myndigheterna använder (60 mk/m²/mån) och kostnaderna för städning (12 mk/m²/mån).

2.3. Ärendets beredning

Ärendet har beretts av en arbetsgrupp, som justitieministeriet tillsatte hösten 1990 och som bestod av representanter för justitieministeriet samt finansministeriet, högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen, länsrätten i Nylands län och Södra Finlands jorrdomstol. Vid beredningen beaktade arbetsgruppen ett tidigare förslag som hade utarbetats som tjänsteuppdrag samt de utlåtanden som hade inkommit om det. Under beredningens gång har arbetsgruppen hört flera domstolar som berörs av reformen men som inte har varit representerade i arbetsgruppen. Arbetsgruppen blev klar med sitt förslag hösten 1991 och justitieministeriet sände det ännu på remiss till finansministeriet, inrikesministeriet, de högsta domstolarna, hovrätterna och specialdomstolarna samt Finlands Advokatförbund. Finansministeriet ansåg att genom lag skall stadgas enbart om grunderna för att verksamheten är avgiftsbelagd och grunderna för avgifternas storlek, inte om enskilda avgifter eller befrielser från avgifter. Enligt finansministeriet bör inte heller inom justitieförvaltningen produceras avgiftsfria prestationer. Försäkringsdomstolens och omsättningskatterättens prestationer bör åtminstone inte genom lag stadgas vara avgiftsfria. I början av detaljmotiveringen nedan behandlas frågan om varför det har ansetts att avgifterna

för domstolarnas prestationer inte kan fastställas med stöd av den nya lagen om grunderna för avgifter till staten och varför det skall stadgas genom lag att behandlingen av vissa ärenden är avgiftsfri. Vid den fortsatta beredningen har remissinstansernas anmärkningar i övrigt beaktats i mån av möjlighet.

3. Propositionens verkningar i fråga om organisation och personal

I organisatoriskt avseende innebär reformen en mindre omorganisering av kassaförvaltningen och bokföringen.

Propositionen innebär att vissa tjänstemäns uppgifter förändras. Antalet anställda varken ökar eller minskar på grund av reformen.

4. Propositionens ekonomiska verkningar

Vid underrätterna slopas avgifterna för enskilda behandlingsomgångar nästan helt, i övrigt blir förändringarna små. De nuvarande avgifterna från 1987 justeras så att de motsvarar förändringen i penningvärdet och ställs i relation till avgifterna vid andra domstolar. Avgifterna för andra domstolarnas prestationer

kommer att stiga i någon mån. De egentliga rättegångsavgifterna kommer att understiga det s.k. självkostnadsvärdet betydligt. Förhållandet mellan de föreslagna nya avgifterna för be-

handlingen av rättegångsmål och de nuvarande avgifterna och stämpelskatten samt självkostnadsvärdet vid olika domstolar kan framställas som en prisjämförelse som följer:

domstol	självkostnadsvärde mk	avgifter		täckning	% ^x
		nuv. mk	nya mk		
högsta domstolen	8 312	415+50/s.+a	1 000		12,0
högsta förvaltningsdomstolen	7 637	415+50/s.+a	1 000		13,1
hovrätterna	8 050	140+37/s.+a	800		9,9
länsrätterna	3 225	42+28/s	400		12,4
underrätterna	1 989	ca. 620	750		37,7
jorrdomstolarna	8 333	10/s.+ab	800		9,6
vattenöverdomstolen	52 577	140+37/s.+a	900		1,7
vattendomstolarna	22 166	10/s.+a	800		3,6
marknadsdomstolen	62 317	—	1 000		1,6
arbetsdomstolen	35 508	—	1 000		2,8
försäkringsdomstolen	1 808	—	—		—
oms.skatterätten	5 748	—	—		—

a = de handlingar som inlämnas till domstolen skall dessutom förses med bilagestämpel (13 § stämpel-skattelagen).

b = kungörelsekostnader uppbärs dessutom särskilt

s = sida

x = med täckning avses här förhållandet mellan det föreslagna nya priset och prestationens självkostnadsvärde

Ett exempel på hur ett pris för närvarande fastställs för ett ärende vid högsta domstolen (HD). Ändringssökanden har lämnat in 3 handlingar till HD. HD:s utslag består av 5 sidor. Målet kostar då: bilagestämpel 3 × 17 mk, utslag 415 mk + 5 × 50 mk, dvs. sammanlagt 716 mk.

De detaljerade prissättningsplanerna framgår av den föreslagna avgiftslagen och dessutom av det bifogade utkastet till förordning (bilaga 2)

De inkomster som domstolarna uppbär i form av avgifter beräknas öka från nuvarande 178 milj. mk till 231 milj. mk per år. Cirka 216 milj. mk eller 93 % av inkomsterna inflyter vid underrätterna. Inkomsternas täckningsgrad stiger från nuvarande 20 % till ca 26 %. Inkomster beräknas inflyta och täckningsprocenten (inkomsternas förhållande till kostnaderna) per domstol beräknas bli som följer:

vattenöverdomstolen	0,39	2,8
vattendomstolarna	0,84	3,9
marknadsdomstolen	0,03	1,9
arbetsdomstolen	0,14	2,7
omsättningskatte- rätten	—	0,0
försäkringsdomstolen	—	0,0

	milj. mk	täckning %
högsta domstolen	1,90	6,2
högsta förvaltnings- domstolen	4,43	10,7
hovrätterna	5,30	3,6
länsrätterna	1,53	1,7
underrätter och magistrater	215,56	47,2
jorrdomstolarna	0,83	9,0

Att täckningsprocenten varierar domstolsvis beror på olikheterna i de ärenden som behandlas vid dem, befrielser från betalning av avgifter, skillnader i domstolarnas sammansättning och strävan att hålla avgifterna på en skälig nivå. De inkomster som inflyter vid underrätterna är betydande både till markbelopp och i relation till övriga inkomster vilket beror på det stora antalet ansökningsärenden, speciellt fastighetsärenden, och på att priset på dem står nära självkostnadsvärdet. Jämfört med dagens läge kommer skillnaderna i täck-

ningsgraden mellan olika domstolar att minska.

Införandet av avgiftssystemet vid myndigheterna i fråga förutsätter att moderna anord-

ningar och system för kassaförvaltning och bokföring anskaffas, vilket beräknas medföra en utgift på ca 1 milj. mk.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lag om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer

Allmänt. Med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten hör det till justitieministeriets befogenheter att fastställa avgifterna för prestationer som produceras av myndigheterna inom justitieministeriets förvaltningsområde. När det gäller domstolar och justitieförvaltningsmyndigheter har man emellertid beslutat föreslå att de centrala avgifterna och grunderna för andra avgifter skall regleras genom en särskild lag. Lagen om grunderna för avgifter till staten förutsätter i regel att avgifterna fastställs enligt prestationens fulla självkostnadsvärde från vilket avvikelser kan göras bl.a. av rättsvärdande och sociala skäl. Självkostnadsvärdet eller en lägre avgiftsnivå som fastställs undantagsvis lämpar sig inte så väl som grund för prissättningen av domstolarnas prestationer, eftersom avgifterna inte får utgöra något hinder eller någon begränsning för rättssäkerheten. I samband med beredningen betonade representanterna för rättsväsendet att rättegångsavgifterna hänger nära samman med medborgarnas rättssäkerhet och att de faktiskt kan hindra en part från att hävda sina rättigheter. Därför bör grunderna för dem och nivån på dem fastställas genom en av riksdagen stiftad lag. Då rättsskyddssynpunkterna förutsätter att vissa ärenden behandlas helt avgiftsfritt och vissa parter är befriade från betalningsskyldighet, skall också om dessa omständigheter stadgas genom lag. Med tanke på systemet i dess helhet har i lagen dessutom intagits vissa stadganden som motsvarar lagstiftningen om grunderna för avgifter till staten, emedan hänvisningsstadgandena skulle göra det svårt att läsa och tolka lagen. Detta ställningstagande antogs redan då lagen om

grunderna för avgifter för allmän underrätts, magistrats och notarius publicus' prestationer stiftades. Den nu föreslagna lagen baserar sig delvis på den nämnda lagen, men är mera omfattande och detaljerad än den.

1 §. *Tillämpningsområde.* Enligt paragrafens 1 mom. omfattar lagen domstolarna, magistraterna, notarius publicus, stämningmännen, stadsfiskalerna och landskapsåklagaren. Dessutom skall lagen tillämpas vid den länsrätt som verkar i samband med länsstyrelsen i landskapet Åland. Förteckningen är fullständig. T.ex. stadsfogden, som är en justitieförvaltningsmyndighet, hör inte till de myndigheter som avses i lagen. Om de utsökningavgifter som skall uppbäras för stadsfogdens prestationer stadgas särskilt.

Lagen kommer att omfatta alla allmänna domstolar: högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen, hovrätterna (6), länsrätterna (12), domsagorna (71) jämte de häradsrätter som verkar inom dem, rådstuvurätterna (26), samt specialdomstolarna: jorrdomstolarna (4, jämte divisioner 8), vattenöverdomstolen, vattendomstolarna (3), marknadsdomstolen, arbetsdomstolen, omsättningsskatterätten och försäkringsdomstolen, de två sistnämnda dock med betydande begränsningar. Av de nämnda domstolarna har alla andra utom marknadsdomstolen och arbetsdomstolen samt omsättningsskatterätten och försäkringsdomstolen, som inte heller i fortsättningen kommer att uppbära några handläggningsavgifter, erfarenhet av att uppbära avgifter och stämpelskatt för behandlingen av ett ärende eller för expeditioner. I fråga om de ärenden som behandlas vid marknadsdomstolen och arbetsdomstolen har det ansetts att det inte finns några sociala eller rättsvärdande orsaker till befrielse från avgifter. Beslut av riksrätten kommer däremot fortsättningsvis att vara avgiftsfria. Fängelse-domstolen är trots sitt namn ingen egentlig domstol. Vid fängelse-domstolen behandlas

ärenden som gäller avtjänande av straff i ungdomsfängelse och internering av fångar i tvångsinrättning. På grund av ärendenas art är det inte ändamålsenligt att överhuvudtaget belägga fängelsesdomstolens prestationer med avgift.

För de allmänna underrätterna, magistraterna och notarii publici, vilka redan omfattas av avgiftssystemet, innebär förslagen endast små förändringar jämfört med nuläget.

Med stämningssman avses i lagen alla innehavare av tjänst som förman för stämningssmän och alla innehavare av stämningssmannatjänst enligt 1 § lagen om stämningssmän (178 tjänster inom justitieministeriets förvaltningsområde och 76 tjänster inom inrikesministeriets förvaltningsområde) samt exekutionsbiträdena i länsmansdistriktet (466). Exekutionsbiträdena vid landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland är likaså sådana stämningssmän som avses i lagen. Avsikten är att avgiftssystemet även skall omfatta de andra tjänstemän som har rätt att verkställa delgivning och som nämns i 6 § lagen om stämningssmän. Om att dessa skall omfattas av avgiftssystemet stadgas närmare genom förordning.

Lagen kommer också att omfatta de stadsfiskaler inom justitieministeriets förvaltningsområde som verkar som åklagare vid rådstuvurätterna och häradsrätten i landskapet Åland samt landskapsåklagaren. De länsmän och biträdande länsmän inom inrikesministeriets förvaltningsområde som verkar som åklagare i andra häradsrätter kommer däremot inte att omfattas av lagen. Denna åtskillnad, som baserar sig på förvaltningsområde, har inte någon större betydelse i praktiken.

2 §. *Avgiftslagen*. I denna paragraf definieras avgiftslagen. Huvudtyperna är handläggningsavgifter och expeditionslösen.

Handläggningsavgiften är en ersättning för ärendets behandling och vidtagna åtgärder. I handläggningsavgiften ingår även ersättning för den expedition som ges i ärendet och som beroende på ärendet och myndigheten kan vara ett protokollsutdrag, ett utslag, en dom, ett intyg eller någon annan expedition. I handläggningsavgiften ingår även ersättning för andra åtgärder som myndigheten har vidtagit i samband med behandlingen av ärendet, om det inte stadgas att särskild avgift eller kostnadsersättning skall uppbäras för dem. Dessa åtgärder är huvudsakligen kungörelser i tidningar och på anslagstavlor, tillkännagivanden som skall till-

ställas parterna och andra som skall höras, anmälningar till andra myndigheter samt anteckningar i register. Om uppbärande av separata kostnader stadgas genom förordning. Avsikten är att avgiften för normala korta tabellkungörelser i officiella tidningen skall ingå i den ansökningsavgift om vilken stadgas genom förordning, men att kostnaderna för andra kungörelser skall uppbäras till det belopp som officiella tidningen fakturerar för dem. Det är egentligen endast jorddomstolen som i andra tidningar sätter in sådana kungörelser som domstolarna skall sköta. Avsikten är att genom förordning skall stadgas om uppbärande av särskild ersättning för kungörelse i en tidning. Handläggningsavgifterna är *stämningssavgift*, *rättegångssavgift*, *ansökningsavgift* och *förrättningsavgift*. Om stämningssavgifter och rättegångssavgifter stadgas i 3 § och om ansökningsavgifter och förrättningsavgifter genom förordning på de grunder som nämns i lagens 4 §.

Expeditionslösen uppbärs för expeditioner som utges på särskild beställning. Beroende på expeditionen uppbärs härvid *utdragsavgift*, *kopieringsavgift* eller *intygsavgift*. Expeditionslösen uppbärs inte för sådana expeditioner som ges till den betalningsskyldige som en del av den prestation som handläggningsavgiften täcker. Expeditionslösen uppbärs t.ex. hos svarenden i ett tviste- eller brottmål om han beställer ett protokollsutdrag. Käranden får nämnda utdrag som en del av den prestation som handläggningsavgiften täcker.

3 §. *Stämningssavgift och rättegångssavgift*. De ordinarie målen vid en domstol, varmed här avses tviste-, brott-, underställnings- och fullföljdsfall, ärenden som gäller extraordinärt ändringsökande samt även andra lagskipningsmål vid länsrätten och vattendomstolen, behandlas i regel av en fulltalig domstol eller den sammansättning en av dess divisioner har. Vid en underrätt behandlas ett mål vanligen vid flera sammanträden. Fullföljdsdomstolarna har flera ledamöter. Vid dessa domstolar förbereder föredragandena ärendena före sammanträdet. Vid domstolarna bli självkostnadsvärdet av ett ärendes behandling högt, och det rättar sig inte efter ärendets betydelse, rättsinstansen eller överhuvudtaget någon modell som med fog kunde tas till grund för prissättningen. Enligt det uppsatta målet skall det sörjas för att de avgifter som uppbärs inte får bli ett faktiskt hinder för sökande av rättsskydd. Av nämnda orsaker föreslås att stämningssavgifter-

nas och rättegångsavgifternas markbelopp första gången fastställs genom lag. Senare kommer dessa belopp att justeras genom förordning så att de motsvarar förändringen i penningvärdet på det sätt som föreslås bli stadgat i lagens 11 §.

Twistemål och sådana brottmål där målsäganden har väckt åtal anhängiggörs vid en underrätt genom en stämningsansökan till underrätten. Om det inte finns skäl att avslå ansökan, utfärdar underrätten en stämning, i vilken svaranden uppmanas att svara på de yrkanden som framförs i ansökan vid det sammanträde som hålls på en i stämningen nämnd dag. Stämningen och stämningsansökan skall delges svaranden. Enligt rättegångsbalken är det käranden som är skyldig att delge stämningen. I praktiken går det till så att käranden, sedan han har fått stämningshandlingarna, vanligen lämnar dem till en stämningssman vid samma underrätt för delgivning. Enligt gällande avgiftsstadganden uppbärs 100 mk i stämningsavgift för en stämning som underrätten utfärdar. För delgivningen uppbär stämningssmannen 100 mk per delgivning. I syfte att förenkla nuvarande praxis föreslås i lagens 3 § 1 mom. stadgat att för stämning som en underrätt utfärdar skall uppbäras 250 mk i stämningsavgift, i vilken även ingår ersättning för delgivning av stämningen. Det är alltjämt käranden som skall se till att stämningen blir delgiven. Stämningssmannen uppbär däremot inte någon delgivningsavgift för delgivning av stämningen hos uppdragsgivaren. Käranden kan bestämma att stämningshandlingarna skall tillställas stämningssmannen direkt från tingsrättens kansli, om den som skall stämmas befinner sig inom stämningssmannens verksamhetsområde. Om någon annan stämningssman skall sköta handlingarna är det alltjämt käranden som skall se till att han får handlingarna. Avsikten är att spara tid och möda. Den föreslagna stämningsavgiften omfattar således en del av ersättningen för prövning av stämningsansökan, utskrivning av stämningen och delgivning av stämningen till den eller de svarande. Någon stämningsavgift föreslås inte bli införd vid andra domstolar, eftersom ett ärende vid dem i regel anhängiggörs och delgivningen sker på ett annat sätt än vid en underrätt.

I lagens 3 § 2 mom. fastställs storleken på de rättegångsavgifter som skall uppbäras vid domstolarna. Vid prissättningen har man hållit sig

till skäligen priser. Alla avgifter understiger tydligt prestationernas självkostnadsvärde. För den enkelhets skull som eftersträvas fastställs endast en avgift per domstolstyp, med undantag för vattendomstolen vid vilken det är motiverat att hänföra sådana ansökningsmål där behandlingen omfattar syneförrättning eller där det är fråga om slutsyn till en särskild avgiftsklass, eftersom deras självkostnadsvärde är betydligt högre än andra ansökningsmåls självkostnadsvärde. I prissättningen kommer rättsinstansen till synes så, att avgiften vid en högre domstol är högre än vid en lägre. Om nedsättning av rättegångsavgiften stadgas i paragrafens 3 och 4 mom.

Enligt 3 mom. uppbärs endast hälften av rättegångsavgiften, om en extraordinär ändringsansökan förkastas eller om besvärstillstånd inte beviljas i ett besvärstillståndsmål som behandlas vid högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen. I de nämnda fallen är en nedsatt avgift motiverad därför att handläggningskostnaderna är lägre. Om behandlingen av en extraordinär ändringsansökan slutar i ett förkastande tar den i regel mindre tid än behandlingen av en ordinär ändringsansökan. Likaså använder de högsta domstolarna betydligt mindre tid för ett ärende i vilket besvärstillstånd inte beviljas än för ett ärende i vilket besvärstillstånd beviljas och ärendet prövas.

I lagens 3 § 4 mom. stadgas att någon avgift inte alls uppbärs, om behandlingen av ett ärende avskrivs eller ärendet helt lämnas utan prövning vid första behandlingsomgången vid en underrätt eller annars i första rättsinstansen eller om en ändringsansökan lämnas utan prövning eller förfaller. Befrielsen från avgift gäller endast respektive domstol och sträcker sig inte till de avgifter som tidigare har uppburits vid en lägre domstol. Avgift skall inte heller uppbäras då en extraordinär ändringsansökan bifalls. En extraordinär ändringsansökan grundar sig ofta på en av sökanden oberoende godtagbar orsak att få saken upptagen till prövning efter den tid inom vilken ändring får sökas (återställande av försutten fatalietid) eller också är orsaken ett eventuellt fel som en lägre domstol har begått (kagan och återbrytande). Det skulle kännas oskäligt att uppbära avgift om en extraordinär ändringsansökan bifalls. Avgift uppbärs inte heller, om ett mål utan att de materiella frågorna ens delvis avgörs återförvisas för behandling vid en lägre myndighet

eller överförs på en behörig myndighet. Befrielsen från avgift motiveras med att ärendets handläggningskostnader vid domstolen härvid i allmänhet är små, eftersom själva rättsfrågan inte prövas utan den överförs på en behörig myndighet, som för sin del uppbär stadgad avgift. Om ett ärende avgörs till någon del och till någon del överförs på en behörig myndighet, skall avgift uppbäras. Om t.ex. högsta förvaltningsdomstolen i ett fullföljdsfall avgör en rättsfråga och till den del som gäller ändamålsenlighetsprövning överför ärendet till statsrådet för avgörande, skall avgift enligt denna lag uppbäras vid högsta förvaltningsdomstolen.

4 §. *Ansökningsavgifter, förrättningsavgifter och expeditionslösen.* I denna paragraf stadgas om grunderna för avgifter för andra prestationer än de som nämns i 3 §. Vid underrätterna och justitieförvaltningsmyndigheterna finns en mängd olika ärenden för vilka det är motiverat att uppbära en avgift som ligger nära självkostnadsvärdet och som smidigt kan ändras när det finns skäl till det. Av dessa ärenden kan särskilt nämnas ansökningsärenden vid underrätt och olika åtgärder som justitieförvaltningsmyndigheterna vidtar samt expeditioner som utges på särskild beställning. Därför föreslås stadgat att avgifterna för andra prestationer än de som nämns i 3 § är fasta avgifter som fastställs genom förordning till ett belopp som är högst lika stort som de genomsnittliga totalkostnader som prestationen åsamkar staten. Detta motsvarar vad som från tidigare gäller allmänna underrätter, magistraten och notarius publicus. Då de totala kostnaderna räknas ut kommer många föränderliga delfaktorer att bli beaktade. Om uträkningen av totalkostnaderna föreslås därför bli stadgat genom förordning.

5 §. *Betalningsskyldiga.* I denna paragraf anges vem som är betalningsskyldig. Huvudregeln är att betalningsskyldig är den part som har anhängiggjort ärendet eller den som trätt i hans ställe, ändringssökanden i ett fullföljdsfall eller den som trätt i hans ställe och, när det gäller andra prestationer, den som beställt en prestation. Vidare stadgas i paragrafen om betalningsskyldigheten i ett konkursärende, i ett slutsynsmål vid vattendomstolen och i ett underställningsmål. Stadgandena om betalningsskyldighet motsvarar i huvudsak gällande stadganden.

Ett konkursärende behandlas i flera olika repriser vid underrätten. Avsikten är att på

samma sätt som nu genom förordning fastställa en särskild avgift för varje skede av behandlingen. I konkursärenden uppbärs avgiften hos konkursboet sedan konkursen börjat med iakttagande av uppkomstprincipen.

Ett slutsynsmål (16 kap. 30 och 31 §§ och 18 kap. 12—14 §§ vattenlagen) tas upp till behandling vid vattendomstolen på vattendomstolens eget förordnande. Slutsyn förordnas för granskning av att villkoren i tillståndet har uppfyllts och därför är det tillståndshavaren som är betalningsskyldig, eftersom syn förrätas på grund av de åtgärder som han har vidtagit.

Ett underställningsmål anhängiggörs i många fall därför att en myndighet blir tvungen att på grund av ifrågavarande persons förfarande underställa avgörandet en högre myndighet för fastställelse. Ett underställningsmål kan t.ex. komma upp till behandling vid jorddomstolen på grund av att sakägaren inte har godkänt ett av förrättningsmännen vid skifte fattat beslut (307—309 §§ lagen om skifte). Därför stadgas i paragrafen att betalningsskyldig i ett underställningsmål är den vars förfarande har föranlett underställningen. I sådana underställningsmål som en lägre myndighet överför till en högre myndighet oberoende av partens eller sakägarens förfarande, är parten eller sakägaren inte betalningsskyldig.

I paragrafens 2 mom. stadgas att i ett ärende där svaranden med stöd av en skriftlig genstämning för gentalan uppbärs stämning- och rättegångsavgift hos vardera parten. Stadgandet skall tillämpas vid allmänna underrätter och det motsvarar till sitt innehåll det gällande stadgandet i förordningen om avgifter vid allmän underrätt.

I paragrafens 3 mom. stadgas att hos parter som anhängiggör ett ärende genom samma skrivelse uppbärs endast en handläggningsavgift. I de flesta fall har de som tillsammans ingår med en skrivelse ett gemensamt intresse och därför medför inte det att flera personer anhängiggör ett och samma ärende något nämnvärt merarbete. Man har gått in för en handläggningsavgift per skrivelse också för att undvika tolkningsproblem. I vissa fall kan domstolen inom ramen för sin befogenhet dela upp ett mål som har anhängiggjorts genom en gemensam skrivelse så att det behandlas som skilda mål för varje part, varvid handläggningsavgift skall uppbäras särskilt hos var och en som har anhängiggjort ärendet.

I paragrafens 4 mom. har tagits in ett stadgande som ingår i 14 § 2 mom. den gällande förordningen om avgifter vid underrätterna i vilket det sägs att om två eller flera personer är skyldiga att betala samma avgift, ansvarar de solidariskt för den. För tydlighetens skull stadgas dessutom att om en part är befriad från att betala avgifter, minskar detta inte de övriga parternas betalningsskyldighet. T.ex. om förmyndarnämnden och en släkting genom gemensam talan yrkar att en person skall ommyndigförklaras, kan förmyndarnämndens befrielse från betalning inte utvidgas till att gälla även släktingen. Det faktum att någon av kärandena får fri rättegång innebär inte heller att befrielsen kan utsträckas till att gälla de andra kärandena. Med tanke på att systemet skall vara så enkelt som möjligt har det inte ansetts motiverat att dela upp ett solidariskt ansvar i delar eller att från den totala avgiften dra av den del av ansvaret som omfattas av en befrielse.

6 §. *Avgiftsfria prestationer.* I paragrafens 1 mom. nämns de ärenden för vilka handläggningsavgift inte uppbärs. Enligt momentets 1 och 2 punkt uppbärs ingen handläggningsavgift för de ärenden som behandlas vid omsättningskatterätten och försäkringsdomstolen. I momentets 3—5 punkt nämns domstolsvis de ärenden som skall behandlas avgiftsfritt. I momentets 6—19 punkt nämns de ärenden som skall behandlas avgiftsfritt vid alla domstolar och justitieförvaltningsmyndigheter som omfattas av denna lag. För undvikande av konflikt-situationer stadgas i momentets 20 punkt att någon handläggningsavgift inte skall uppbäras för ärenden som enligt någon annan lag skall behandlas avgiftsfritt vid en domstol. De nämnda befrielserna följer av ifrågavarande ärendes natur.

Paragrafens 1 mom. gäller ärenden i vilka det är fråga om understöd som hänför sig till mindre bemedlade personers grundskydd, andra socialärenden, ärenden i vilka en offentlig instans är motpart, interna ärenden vid en myndighet samt ärenden i vilka internationella överenskommelser eller praktiska skäl förutsätter att de är avgiftsfria. Begreppet socialärende är inte helt entydigt. Till socialärendena har vanligen hänförts åtminstone ärenden som gäller folkpension, familjepension, sjukförsäkring, socialvård, barnskydd, dagvård, omsorger om utvecklingsstörda, missbrukarvård, familjepolitiskt understöd och andra familjepolitiska stöd-

former, handikappvård, omsorg om värnpliktigas anhöriga, hemförlovningspenning samt andra ärenden som hör till socialrättens område och gäller individen. Med offentliga avgifter avses i detta sammanhang åtminstone ärenden som gäller parkeringsbot, överlastavgifter och kontrollavgifter och likaså ärenden som gäller ersättning för kostnaderna för förflyttning av fordon. Största delen av de ärenden som nämns i paragrafen är sådana som redan enligt gällande stadganden behandlas avgiftsfritt. Bl.a. behandlas de besvär som en skattskyldig anför i första domstolsinstans fortfarande avgiftsfritt. Om en mera begränsad avgiftsfrihet än den föreslagna önskas, bör möjligheten till fri rättegång i motsvarande mån utvidgas, t.ex. så att den omfattar ärenden i försäkringsdomstolen, och ett offentligrättsligt samfunds skyldighet att i ett fullföljdsärende ersätta den vinnande ändringssökandens rättegångskostnader bli lagstadgade.

I paragrafens 2 mom. ges ett bemyndigande att genom förordning stadga om befrielse från betalning av avgifter, om det finns viktiga skäl till det. Stadgandet behövs av den orsaken att den nya lagstiftningen kan ge upphov till tolkningsproblem t.ex. när det gäller frågan om vad som är ett socialärende eller ett ärende som gäller en offentlig avgift. Viktiga skäl är sådana skäl på grundvalen av vilka de ärenden som nämns i 1 mom. skall behandlas avgiftsfritt. Det skall kunna stadgas om befrielse både från handläggningsavgift och från expeditionslösen. Expeditionslösens storlek fastställs genom förordning.

7 §. *Befrielse från betalningsskyldighet.* I paragrafens 1 mom. nämns de parter som är befriade från att betala de avgifter som nämns i lagen. Stadgandet motsvarar delvis gällande lag om grunderna för avgifter vid underrätterna. Momentets 3 och 4 punkt motsvarar stadgandena om befrielse i den gällande förordningen om avgifter vid underrätterna. Den befrielse från betalning av avgifter som gäller statliga myndigheter skall begränsas mer än för närvarande så, att endast myndigheter inom justitieministeriets förvaltningsområde samt polis-, åklagar- och utsökningsmyndigheterna skall vara befriade från att betala samtliga avgifter om vilka stadgas i den föreslagna lagen och i den förordning som utfärdas med stöd av den. Avsikten är att den befrielse från betalning av avgifter som gäller andra statliga myndigheter och självstyrelsemyndigheterna i landska-

pet Åland skall slopas. Dessa befrielser och begränsningar baserar sig på praktiska orsaker och på en strävan att främja resultatbudgeteringen. Statens affärsverk samt ämbetsverk och inrättningar som bedriver affärsverksamhet skall inte alls omfattas av befrielserna. Det är inte motiverat att ställa statens affärsverk samt ämbetsverk och inrättningar som bedriver affärsverksamhet i en bättre ställning än privata idkare av affärsverksamhet. Inte heller självständiga offentligrättsliga inrättningar, t.ex. folkpensionsanstalten, pensionsskyddscentralen, Finlands Bank och Statsgaranticentralen, och inte heller offentligrättsliga föreningar, t.ex. Penningautomatföreningen, Trafikskyddet, Finlands Röda Kors, religiösa föreningar, renbeteslag och fiskelag är befriade från betalning. Av de kommunala myndigheterna föreslås endast de myndigheter som sköter social- och förmynderskapsärenden bli befriade från betalning i ärenden som gäller socialväsendet och förmyndaruppdrag på grund av ärendenas natur och deras stora samhällsliga betydelse. I övrigt är kommunerna och likaså församlingarna alltjämt betalningsskyldiga. På samma sätt som i gällande lag angående stämpelskatt befrias i 5 punkten en person som på behörigt sätt har konstaterats vara medellös från betalning av avgift i ärenden som gäller hans förmån och rätt. I enlighet med lagen angående stämpelskatt befrias i 6 punkten likaså den som söker ändring hos högsta förvaltningsdomstolen från betalning av avgift, om domstolen till förmån för ändringssökanden ändrar ett beslut av en lägre myndighet som gäller skatt eller offentlig avgift, dock inte beslut av centralskattenämnden.

I paragrafens 2 mom. ges ett bemyndigande att genom förordning stadga om befrielse från betalningsskyldighet, om det finns viktiga skäl till det. Stadgandet om bemyndigande att utfärda förordning innebär att sådana behov av befrielse som konstateras vara ändamålsenliga snabbt kan tillgodoses.

I paragrafens 3 mom. ges den myndighet som har behandlat ett ärende och den tjänsteman som skall påföra avgiften befogenhet att i enskilda fall bestämma att avgift inte skall uppbäras. Ett sådant stadgande har konstaterats vara nödvändigt för att oskäligheter skall kunna undvikas. Offentliga samfunds skyldighet att ersätta motpartens rättegångskostnader är begränsad. Stadgandet kunde således bli tillämpligt bl.a. då parten vinner ett mål mot

ett offentligt samfund och partens ekonomiska intresse i målet är litet, t.ex. ett ärende som gäller vittnesarvode som betalas av statens medel, men i vilket det avgörande som ges har stor betydelse för honom och eventuellt prejudikatsvärde. För undvikande av oskälighet kan det i samband med avgörandet i huvudsaken eller särskilt bestämmas att avgift inte skall uppbäras. Avgörandet om befrielse fattas å tjänstens vägnar och förutsätter inte någon begäran från partens sida. Som motivering för avgörandet räcker det med en hänvisning till lagrummet.

8 §. *Uppbörd av avgifter.* Paragrafens 1 mom., som gäller uppbörd av avgifter, överensstämmer med motsvarande stadgande i gällande lag om grunderna för avgifter vid underrätterna. Skyldigheten att betala avgift inträder då prestationen är slutförd. Genom förordning skall det dock vara möjligt att stadga närmare om den tid inom vilken avgiften skall betalas samt om förskottsbetalning. Det är nödvändigt att genom förordning stadga om betalningstiden, eftersom en stor del av avgifterna kommer att uppbäras genom fakturering på samma sätt som nu.

I paragrafens 2 mom. stadgas om påföljderna av försummelse med betalning av avgifter. Påföljderna är dröjsmålsränta och indrivningskostnader. I stället för dem skall en fast dröjsmålsavgift kunna fastställas genom förordning. Ett motsvarande stadgande har tillämpats vid underrätterna och visat sig vara ändamålsenligt. Enligt utkastet till förordning är dröjsmålsavgiften 50 mk per prestation. Avsikten är att det svåra och arbetsdryga uträkandet av ränta skall kunna undvikas.

I paragrafens 3 mom. föreslås ett motsvarande stadgande som i lagen om grunderna för avgifter till staten om när en fordran inte behöver drivas in. Avsikten är att genom förordning stadga att en ringa avgift inte behöver drivas in med beaktande av statens helhetsintresse.

9 §. *Påförande av avgift.* I denna paragraf stadgas om vem som skall påföra avgiften och hur ett fel som har skett i samband med påförandet kan rättas. Den gällande lagen om grunderna för avgifter vid underrätterna innehåller inget sådant stadgande, vilket har lett till ovisshet. Denna ovisshet kan nu elimineras.

Enligt paragrafens 1 mom. påförs avgiften av den som avgör ärendet, föredraganden, protokollföraren, den som ger ut expeditionen eller

någon annan tjänsteman som har förordnats för uppdraget. Med stöd av det bemyndigande som ges i stadgandet kan det vid varje myndighet och för varje typ av prestation på ändamålsenligaste sätt bestämmas vem som skall påföra avgiften.

Att påföra avgift är inte egentlig domfällande verksamhet utan verksamhet som kan jämsättas med förvaltningsförfarande. Därför stadgas i paragrafens 2 mom. att ett fel som har skett kan rättas med iakttagande av vad som i lagen om förvaltningsförfarande (598/82) stadgas om rättande av sak- och skrivfel.

10 §. *Sökande av ändring i en avgift.* Avsikten har varit att göra systemet med sökande av ändring i beslut som gäller avgifter enkelt och smidigt. I paragrafen stadgas att en betalningsskyldig som anser att ett fel har skett vid påförandet av avgift kan yrka rättelse hos den tjänsteman eller myndighet som har påfört avgiften inom sex månader från det avgiften påfördes. Ändring i det beslut som gäller rättelseyrkande skall kunna sökas hos länsrätten genom besvär. Behörig länsrätt är den länsrätt inom vars domkrets den myndighets kansli är beläget för vars prestation den avgift som saken gäller har påförts. Besvärstiden är 30 dagar räknat från det den som söker ändring delgavs det beslut som fattats om rättelseyrkandet. I länsrättens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

I paragrafens 2 mom. stadgas att i avgöranden enligt 7 § 3 mom. får rättelse inte yrkas eller ändring sökas.

11 §. *Justering av avgifterna.* I denna paragraf stadgas att avgifterna i 3 § skall justeras med tre års mellanrum genom förordning så att de motsvarar förändringen i penningvärdet. Genom lag fastställs sålunda rättegångsavgifternas reella storlek till ett belopp som motsvarar nivån vid den tidpunkt då lagen stiftas. Nödvändiga justeringar görs genom förordning. Avgifternas reella nivå kan sänkas eller höjas endast genom att lagen ändras.

12 §. *Utsökning av avgift.* I denna paragraf stadgas att de avgifter som nämns i lagen kan indrivnas utan dom eller utslag i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61). Stadgandet motsvarar andra stadganden som gäller indrivning av avgifter till staten i utsökningsväg.

13 §. *Närmare stadganden.* Genom förord-

ning kan närmare stadganden om avgifter som skall uppbäras och om verkställigheten av lagen utfärdas.

14 §. *Ikraftträdande.* Lagen avses träda i kraft ca tre månader efter att den har antagits. Genom lagen upphävs samtidigt lagen om grunderna för avgifter för allmän underrätts, magistrats och notarius publicus' prestationer och de förordningar som har utfärdats med stöd av den.

Med tanke på övergångsskedet stadgas att för behandlingen av ett sådant ärende som har anhängiggjorts hos behörig myndighet innan lagen trädde i kraft uppbärs handläggningsavgift till ett belopp som högst är lika stort som det belopp som i avgift eller stämpelskatt skulle ha uppburits för ärendet enligt de stadganden som gällde då ärendet anhängiggjordes. På samma sätt förfars med expeditioner som har beställts innan lagen trädde i kraft.

1.2. Rättegångsbalken

I 24 kap. 7 § rättegångsbalken stadgas om skyldighet andra än den som söker ändring att lösa ut hovrättens dom eller utslag. Det föreslås att stadgandet ändras till enbart ett hänvisningsstadgande i vilket sägs att om avgifter som skall uppbäras vid hovrätten stadgas särskilt.

I 30 kap. 25 § rättegångsbalken ingår ett stadgande om förfarandet då en part har åsidosatt sin skyldighet att inlämna nödvändiga avskrifter till högsta domstolen i ett ärende som behandlas där. Lagrummet föreslås bli upphävt. Uppbärandet av kostnaderna för avskrifter kommer att regleras enligt lagstiftningen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer. Avsikten är att ett allmänt stadgande om dylika fall skall utfärdas genom förordning.

1.3. Lagen om fri rättegång

Enligt 7 § 2 mom. lagen om fri rättegång uppbärs ingen ansökningsavgift, om någon av sökandena i ett ansökningsärende har beviljats fri rättegång. Eftersom stadgandet strider mot 5 § 4 mom. i den föreslagna lagen om avgifter föreslås stadgandet bli upphävt. Om någon sökande som solidariskt bär ansvar för en avgift beviljas fri rättegång kan denna befrielse

sålunda inte utvidgas till att gälla de sökanden i ärendet som har möjlighet att betala.

1.4. Lagen om skifte

I 328 § lagen om skifte stadgas om jordrättsdomaren och jorddomstolens ledamöter tillkommande arvode, ersättningar och dagtraktamente, samt om betalning av kostnaderna för jorddomstolens sammanträde, uppbärande av ersättningar för kostnaderna, fastställande av ersättningsandelar och verkställighet av beslutet. Stadgandena i paragrafen härstammar från den tid då domarnas lön byggde på sportler. Stadgandena har moderniserats efter det. Jorddomstolens tjänstemän och andra ledamöter tillkommande lön och arvoden samt kostnadsersättningar fastställs numera på grundvalen av tjänstekollektivavtal eller arbetsgivarens bestämmelser. Kostnaderna för domstolarnas verksamhet betalas av statens medel. Frågan om ersättningar för kostnaderna skall uppbäras hos klienterna och i vilken form det skall ske skall fortfarande regleras genom lag. Den föreslagna lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer innehåller stadganden om uppbärande av kostnader i form av avgifter och särskilda kostnadsersättningar. Därför föreslås att paragrafen ändras så att i den endast stadgas att kostnaderna för jorddomstolens sammanträde betalas av statens medel (1 mom.) och att om avgifter som skall uppbäras vid jorddomstolen och om uppbärande av separata kostnader stadgas särskilt (2 mom.). Med kostnader som betalas av statens medel avses kostnader enligt gällande 328 § 1 och 2 mom.

I 329 § 1 mom. lagen om skifte ingår ett stadgande om när det är möjligt att låta staten bära de kostnader som nämns i 328 § 2 mom. i den gällande lagen om skifte. Stadgandet är onödigt och strider mot den föreslagna nya 328 § och bör därför upphävas.

I 329 § 2 mom. lagen om skifte ingår ett straffliknande stadgande om att sakägaren kan åläggas att ersätta kostnaderna för jorddomstolens sammanträde, om han emot klara skäl påyrkat jorddomstolens sammanträde. Detta stadgande har inte tillämpats i praktiken. Stadgandet är onödigt och föreslås bli upphävt.

1.5. Vattenlagen

I 21 kap. 9 § 1 och 2 mom. vattenlagen

stadgas om betalning av vissa kostnader för behandlingen av vattenmål. Till dem hör kostnaderna för tillkännagivande, kostnaderna för att sammanträde, syneförrättning eller besiktning hålls utanför domstolens förläggningssort samt dagtraktamente och resekostnadsersättningar till tjänstemän. Eftersom kostnaderna för behandlingen av ett mål vid vattendomstolen enligt den föreslagna lagen om avgifter beaktas då prestationerna prissätts, föreslås att 21 kap. 9 § 1 och 2 mom. ersätts med ett nytt 1 mom., enligt vilket kostnaderna för behandlingen av ett mål vid vattendomstolen betalas av statens medel. Stadgandet avser inte de kostnader som åsamkas parterna. På dem tillämpas de allmänna stadgandena i rättegångsbalken, till vilka hänvisas i 15 kap. 13 och 23 §§ vattenlagen. De nämnda stadgandena täcker också stadgandet i lagens 21 kap. 9 § 3 mom. och därför kan också det slopas. Som ett nytt 2 mom. föreslås ett hänvisningsstadgande om att om de avgifter som skall uppbäras vid vattendomstolen stadgas särskilt. Med denna hänvisning avses den föreslagna lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer och den förordning som ges med stöd av den.

I 21 kap. 9 § 4 mom. i den gällande vattenlagen ingår ett hänvisningsstadgande, enligt vilket om rätt för vittne och sakkunnig att få ersättning för rese- och uppehållskostnader och för ekonomisk förlust, om utbetalningen av nämnda ersättningar samt om åläggande av en part att ersätta staten för vad som betalts av statsmedel gäller vad som stadgas därom. Det föreslås att detta stadgande i oförändrad form intas i det nya 3 mom.

I det gällande 21 kap. 9 § 5 mom. stadgas om lösen för en vattendomstols och vattenrättsdomares expeditioner och om arvode för deras tjänsteförrättningar. Stadgandet härstammar från den tiden då sportler uppbars vid vattendomstolarna. Momentet är onödigt och vilseledande och tas inte in i den nya 9 §.

1.6. Lagen om arbetsdomstolen

Enligt 45 § 1 mom. lagen om arbetsdomstolen får parterna och de som kallats att höras avgiftsfritt ett exemplar av avgörande och dom som ges vid arbetsdomstolen och likaså ett protokollsutdrag. Då avgifter eller stämpelskatt i form av avgift enligt det gällande systemet har

uppburits endast för expeditioner, har en befrielse av nämnd omfattning inneburit att avgifter inte har uppburits i någon form vid arbetsdomstolen. I den föreslagna lagen om avgifter ingår, med avvikelser från detta, stadganden, enligt vilka för behandlingen av ett ärende vid arbetsdomstolen uppbärs rättegångsavgift hos kändanden och för expeditioner som utges på särskild beställning expeditionslösen av den som har beställt expeditionen. Därför föreslås det att i paragrafens 1 mom. stadgas att om avgifter som skall uppbäras vid arbetsdomstolen stadgas särskilt.

Enligt den gällande ordalydelsen i paragrafens 2 mom. behöver handlingar som inges till arbetsdomstolen inte förses med stämpel. Skyldigheten att förse handlingar med bilagestämpel föreslås till alla delar bli slopad genom en ändring av lagen angående stämpelskatt. Därför är momentet i sin nuvarande form onödigt. Eftersom rättegångsförfarandet vid arbetsdomstolen förutsätter att handlingarna i ett ärende står till alla parter förfogande, föreslås att ett specialstadgande som gäller arbetsdomstolen tas in i det nya 2 mom. Enligt det skall expeditionslösen inte uppbäras hos parterna eller dem som har kallats att höras för protokollsutdrag eller avgöranden som ges dem. Stadgandet om befrielse skall tillämpas på handlingar som utges i samband med behandlingen av ett ärende. För sådana handlingar som utges senare på särskild beställning skall avgift uppbäras.

1.7. Lagen om marknadsdomstolen

I 15 § 2 mom. lagen om marknadsdomstolen stadgas att marknadsdomstolens handlingar och expeditioner utges utan avgift. Enligt den föreslagna nya lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer kommer rättegångsavgifter och expeditionslösen att uppbäras vid marknadsdomstolen. Därför föreslås att nämnda 2 mom. ändras så att det innehåller ett hänvisningsstadgande, enligt vilket om avgifter som skall uppbäras vid marknadsdomstolen stadgas särskilt. Ett stadgande om att expeditioner som utges till parterna i samband med behandlingen skall vara avgiftsfria föreslås bli intaget i lagen på samma sätt som ovan föreslogs för arbetsdomstolens del. Stadgandet föreslås bli intaget

i det nya 3 mom. som föreslås fogat till paragrafen.

1.8. Lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar

I 4 § 2 mom. lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar, vilket föreslås upphävt, stadgas att handlingar som inkommit med posten eller genom bud skall tas emot även om stämpelmärken fattas på dem (13 § lagen angående stämpelskatt). Den nämnda skyldigheten att förse handlingar med bilagestämpel kommer att slopas och därför bör detta stadgande upphävas som onödigt.

2. Närmare stadganden

I den föreslagna lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer ingår flera stadganden som innehåller bemyndigande att stadga om en fråga genom förordning. I lagens 4 § ingår ett bemyndigande att med de begränsningar som nämns i lagrummet genom förordning stadga om ansökningsavgifter, förrättningsavgifter och expeditionslösen. Enligt lagens 6 § 2 mom. kan genom förordning stadgas om befrielse från avgift för enskilda ärenden, om det finns viktiga skäl till det. Med stöd av lagens 7 § 2 mom. kan på motsvarande sätt, utöver vad som stadgas i 1 mom., vissa partsinstanser genom förordning befrias från betalning av avgifter, förutsatt att det finns viktiga skäl till en sådan befrielse. Om uppbärande av avgifter, betalningstiden, ränta och indrivningskostnader som uppbäras på grund av att betalningen av en avgift har försumrats eller dröjsmålsavgift som uppbärs i stället för dessa samt om när en fordran inte behöver drivas in stadgas också genom förordning enligt lagens 8 §. Enligt lagens 11 § skall rättegångsavgifterna i 3 § justeras med tre års mellanrum genom förordning. Enligt lagens 13 § utfärdas genom förordning närmare stadganden om avgifter som skall uppbäras och om verkställigheten av lagen.

Avsikten är att en förordning om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer skall utfärdas med stöd av de nämnda stadgandena om bemyndigande. Genom den nämnda förordningen kommer förordningen om avgifter för stämningdelgiv-

ning, som har utfärdats med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten, att upphävas. Ett utkast till en avgiftsförordning ingår som bilaga till propositionen (BILAGA 2).

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft ca tre månader efter att de har antagits.

4. Lagstiftningsordning

Enligt den nya 62 § regeringsformen, som trädde i kraft den 1 mars 1992, skall om de

allmänna grunderna för att statsmyndigheternas tjänsteåtgärder och service samt övriga verksamhet skall vara avgiftsbelagda samt om de allmänna grunderna för storleken av avgifterna stadgas genom lag. Eftersom den föreslagna lagen innehåller sådana allmänna grunder som avses i 62 § regeringsformen kan den stiftas som en vanlig lag.

De andra lagförslag som ingår i denna regeringsproposition innehåller inte heller något sådant som för deras del skulle förutsätta någonting annat än vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Tillämpningsområde

För domstolarnas, magistraternas, notarii publicis, stämningmännens, stadsfiskalernas och landskapsåklagarens prestationer uppbärs avgifter till staten enligt vad som stadgas i denna lag. Denna lag skall tillämpas även vid Ålands länsrätt.

2 §

Avgiftslagen

Enligt denna lag uppbärs *handläggningsavgifter* och *expeditionslösen*.

Handläggningsavgifterna är *stämningavgift*, *rättegångsavgift*, *ansökningsavgift* och *förrättningsavgift*. Handläggningsavgift uppbärs av parten som ersättning för ärendets behandling och de åtgärder som vidtagits. I handläggningsavgiften ingår även ersättning för expedition som ges i ett mål eller ärende och som innehåller ett avgörande eller ett uppskavsbeslut och kan bestå av protokollsutdrag, utslag, dom, intyg eller någon annan expedition. I handläggningsavgiften ingår även ersättning för andra åtgärder som myndigheten har vidtagit i samband med behandlingen av målet eller ärendet, om det inte i lag eller förordning stadgas att särskild avgift eller kostnadsersättning skall uppbäras för dem.

Expeditionslösen indelas i *utdragsavgifter*, *kopieringsavgifter* och *intygsavgifter*. Expeditionslösen uppbärs för expeditioner som utges på särskild beställning.

3 §

Stämningavgift och rättegångsavgift

För stämning som en allmän underrätt utfärdar på grundval av en stämningansökan uppbärs 250 mark i *stämningavgift*. I denna avgift ingår även ersättning för delgivning av stämningen. För en tilläggsstämning eller gen-

stämning jämte delgivning som utfärdas i samma mål uppbärs en lika stor avgift.

För behandling av tviste-, brott-, underställnings- och fullföljds mål och mål som gäller extraordinärt ändringsökande samt för behandling även av annat lagskipningsmål vid länsrätt och vattendomstol uppbärs *rättegångsavgift* som följer:

Domstol	mk
högsta domstolen	1 000
högsta förvaltningsdomstolen....	1 000
hovrätt	800
länsrätt	400
allmän underrätt	500
jorddomstolen	800
vattenöverdomstolen	900
vattendomstol	
— ansökningsmål, om behandlingen av målet omfattar syneförrättning eller om det är fråga om slutsyn	2 000
— annat mål	800
marknadsdomstolen	1 000
arbetsdomstolen	1 000

Om en extraordinär ändringsansökan förkastas eller om högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen inte beviljar besvärstillstånd i ett besvärstillståndsmål, uppbärs endast hälften av avgiften enligt 2 mom.

Om ett ärende vid första behandlingsomgången vid en underrätt eller annars i första rättsinstans avskrivs eller helt lämnas utan prövning eller om en ändringsansökan lämnas utan prövning eller förfaller, uppbärs ingen rättegångsavgift vid domstolen i fråga. Rättegångsavgift uppbärs inte heller om en extraordinär ändringsansökan bifalls eller ett mål utan att de materiella frågorna ens delvis avgörs återförvisas för behandling vid en lägre myndighet eller överförs på en behörig myndighet.

4 §

Ansökningsavgifter, förrättningsavgifter och expeditionslösen

Avgifterna för andra prestationer än de som nämns i 3 § är fasta avgifter som fastställs genom förordning till ett belopp som är högst lika stort som de genomsnittliga totalkostnader som prestationen åsamkar staten. Om uträkandet av totalkostnaderna stadgas genom förordning.

5 §

Betalningsskyldiga

Betalningsskyldig är den som har anhängiggjort ärendet eller den som trätt i hans ställe. I ett konkursärende betalas avgiften efter konkursens början med konkursboets tillgångar. I ett slutsynsmål vid vattendomstolen är den som innehar tillståndet betalningsskyldig. Betalningsskyldig i ett underställningsmål är den vars förfarande har föranlett underställningen. Betalningsskyldig i ett fullföljdsfall är ändringsökanden eller den som trätt i hans ställe. I fråga om andra prestationer är den som har beställt prestationen betalningsskyldig.

I ett mål där svaranden med stöd av en skriftlig genstämning för gentalan uppbärs stämmnings- och rättegångsavgift hos vardera parten.

Om flera än en part anhängiggör ett ärende genom samma skrivelse, uppbärs endast en handläggningsavgift av dem. Om domstolen avskiljer de ärenden som gäller olika parter till särskilda mål, uppbärs handläggningsavgift särskilt av respektive part för varje ärende som avskiljts på detta sätt.

Om två eller flera personer är skyldiga att betala samma avgift, ansvarar de solidariskt för den. Om en part är befriad från att betala avgifter minskar detta inte de övriga parternas betalningsskyldighet.

6 §

Avgiftsfria prestationer

Handläggningsavgifter enligt denna lag uppbärs inte

- 1) vid omsättningsskatterätten,
- 2) vid försäkringsdomstolen,
- 3) vid högsta domstolen i ärenden som gäller sökande av ändring i försäkringsdomstolens beslut,
- 4) vid högsta förvaltningsdomstolen och

länsrätten i socialärenden, i ärenden som gäller offentligrättsliga anställningsförhållanden och inte heller i ärenden som gäller val och inte vid länsrätten i ärenden som gäller beskattning eller offentliga avgifter,

5) vid marknadsdomstolen i ärenden enligt konsumentskyddslagen (38/78),

6) i brottmål då allmänna åklagaren har väckt åtal,

7) i ärenden som gäller verkställighet av fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter,

8) i ärenden som gäller ersättning av statens medel till en oskyldigt fängslad eller dömd,

9) i ärenden som gäller utmätning av skatt eller offentlig avgift,

10) i hyresmål,

11) i ärenden enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner (/),

12) i ärenden enligt utlänningslagen (378/91),

13) i ärenden enligt lagen om semesterpenning för småföretagare (408/77) och lagen om avbytarservice för lanbruksföretagare (2/85),

14) i bostadsbidragsärenden, ärenden som gäller underhåll, ärenden enligt lagen om smittsamma sjukdomar (583/86), ärenden enligt mentalvårdslagen (1116/90), ärenden som gäller folkbokföring och inte heller i ärenden som gäller understöd enligt 3 a § lagen om arbetsförmedling eller sysselsättningsstöd till arbetslösa enligt sysselsättningsförordningen (737/87),

15) i ärenden enligt beredskapslagen (1080/91) och lagen om försvarstillstånd (1083/91),

16) i ärenden som gäller beviljande av fri rättegång eller förordnande av rättegångsbiträde och inte heller i ärenden som gäller arvode eller kostnadsersättning till rättegångsbiträde, om ärendet avgörs till förmån för den sökande,

17) i interna ärenden vid en myndighet eller ärenden som gäller den förvaltning som lyder under myndigheten,

18) i ärenden som gäller avläggande av ed eller avgivande av försäkran,

19) i ärenden som gäller verkställighetsförbud eller avbrytande av verkställigheten, och inte heller

20) i ärenden som enligt någon annan lag skall behandlas avgiftsfritt vid en domstol.

Genom förordning kan dessutom stadgas om befrielse från betalning av avgifter, om det finns viktiga skäl för det.

7 §

Befrielse från betalningsskyldighet

Befriade från att betala avgifter enligt denna lag är

1) myndigheterna inom justitieministeriets förvaltningsområde samt polis-, åklagar- och utökningsmyndigheterna,

2) kommunala myndigheter som sköter social- och förmynderskapsärenden i ärenden som gäller socialväsendet eller förmyndaruppdrag,

3) myndigheter, medborgare och juridiska personer i en främmande stat samt internationella organ i ärenden som behandlas med tillämpning av avtal och stadganden om internationell rättshjälp eller verkställighet,

4) parterna i sådana ärenden i vilka de med stöd av någon annan lag har befriats från att betala avgifter för myndigheters prestationer eller expeditioner,

5) en person som på behörigt sätt har konstaterats vara medellös i ärenden som gäller hans förmån och rätt samt

6) den som söker ändring hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen till förmån för ändringssökanden ändrar ett beslut av en lägre myndighet som gäller skatt eller offentlig avgift, dock inte beslut av centralskattenämnden.

Om befrielse från betalningsskyldighet kan dessutom stadgas genom förordning, om det finns viktiga skäl för det.

Är uppbärande av avgift oskäligt, kan den myndighet som har behandlat ärendet eller den tjänsteman som skall påföra avgiften i enskilda fall bestämma att avgift inte skall uppbäras.

8 §

Uppbörd av avgifter

Avgifterna uppbärs efter utförd prestation, om inte något annat stadgas. Genom förordning kan stadgas om den tid inom vilken avgiften skall betalas samt om förskottsbetalning. Då handlingar sänds per post uppbärs inte post- och expeditionsavgifter.

Genom förordning kan stadgas att dröjsmålsränta och ersättning för indrivningskostnader kan uppbäras vid betalningsförsummelse. Genom förordning kan även stadgas att en särskild fast dröjsmålsavgift skall uppbäras

som påföljd för betalningsförsummelse i stället för dröjsmålsränta och ersättning för indrivningskostnader.

Genom förordning kan stadgas om när små fordringar inte behöver drivas in.

9 §

Påförande av avgift

Avgiften påförs av den som avgör ärendet, föredraganden, protokollföraren, den som ger ut expeditionen eller någon annan tjänsteman som har förordnats för uppdraget.

Ett fel som konstateras ha skett vid påförandet av en avgift kan rättas med iakttagande av vad som i lagen om förvaltningsförfarande (598/82) stadgas om rättande av sak- och skrivfel.

10 §

Sökande av ändring i en avgift

Om en betalningsskyldig anser att ett fel har skett vid påförandet av avgiften, kan han inom sex månader från det avgiften påfördes yrka på rättelse hos den tjänsteman eller myndighet som har påfört avgiften. Ändring i ett beslut som gäller rättelseyrkande får sökas genom besvär i den länsrätt inom vars domkrets den myndighets kansli är beläget, för vars prestation den avgift som saken gäller har påförts. Ändring får sökas inom 30 dagar räknat från det ändringssökanden delgavs beslutet om rättelseyrkandet. I länsrättens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

I avgöranden enligt 7 § 3 mom. får rättelse inte yrkas eller ändring sökas.

11 §

Justering av avgifterna

Storleken på de i 3 § nämnda avgifterna skall justeras genom förordning med tre års mellanrum så att de motsvarar förändringen i penningvärdet. Avgifterna avrundas till närmaste 10 mk.

12 §

Utsökning av avgift

De avgifter och kostnadsersättningar som nämns i denna lag eller i en förordning som har utfärdats med stöd av denna lag kan indrivnas utan dom eller utslag i den ordning som

stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61).

13 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om avgifter som skall uppbäras och verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

14 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .
Genom denna lag upphävs lagen den 13

---

mars 1987 om grunderna för avgifter för allmän underrätts, magistrats och notarius publicus' prestationer (285/87) och de förordningar som har utfärdats med stöd av den. För behandlingen av ett sådant ärende som har anhängiggjorts hos behörig myndighet innan lagen trädde i kraft uppbärs i handläggningsavgift ett belopp som högst är lika stort som det belopp som i avgift eller stämpelskatt skulle ha uppburits för ärendet enligt de stadganden som gällde då ärendet anhängiggjordes. Detsamma gäller avgifter för expeditioner som har beställts innan lagen trädde i kraft.

2.

Lag
om ändring av rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs 30 kap. 25 § rättegångsbalken, sådan den lyder i lag av den 2 februari 1979 (104/79),
samt
ändras 24 kap. 7 § 2 mom., sådant det lyder i lag av den 19 december 1921 (274/21), som följer:

24 kap.
Om Rättens utslag och dom

Denna lag träder i kraft den
199 .

7 §

Om avgifter som skall uppbäras vid hovrät-
ten stadgas särskilt.

3.

Lag
om upphävande av 7 § 2 mom. lagen om fri rättegång

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

<p style="text-align: center;">1 §</p> <p>Härmed upphävs 7 § 2 mom. lagen den 2 februari 1973 om fri rättegång, sådant det lyder i lag av den 23 december 1988 (1125/88).</p>	<p style="text-align: right;">2 §</p> <p style="text-align: right;">Denna lag träder i kraft den 199 .</p>
---	--

4.

Lag om ändring av lagen om skifte

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 14 december 1951 om skifte 329 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 2 maj 1972 och den 14 april 1978 (321/72 och 267/78), samt
ändras 328 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 2 maj 1972 och den 14 april 1978, som följer:

<p style="text-align: center;">328 §</p> <p>Kostnaderna för jorddomstolens sammanträden betalas med statsmedel.</p> <p>Om avgifter som skall uppbäras vid jorddomstolen och om ersättning för särskilda kostnader stadgas särskilt.</p>	<p style="text-align: center;">Denna lag träder i kraft den 199 .</p>
---	---

5.

Lag om ändring av 21 kap. 9 § vattenlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 21 kap. 9 § vattenlagen av den 19 maj 1961, sådan den lyder i lag av den 30 april 1987 (467/87), som följer:

<p style="text-align: center;">21 kap.</p> <p style="text-align: center;">Särskilda stadganden</p> <p style="text-align: center;">9 §</p> <p>Kostnaderna för behandlingen av ett mål vid vattendomstolen betalas med statsmedel.</p> <p>Om avgifter som skall uppbäras vid vattendomstolen stadgas särskilt.</p> <p>Om rätt för vittne och sakkunnig att få</p>	<p>ersättning för rese- och uppehållskostnader och för ekonomisk förlust, om utbetalningen av nämnda ersättningar samt om åläggande av en part att ersätta staten för vad som betalats av statsmedel gäller vad som särskilt stadgas därom.</p> <p style="text-align: center;">Denna lag träder i kraft den 199 .</p>
---	---

6.

Lag**om ändring av 45 § lagen om arbetsdomstolen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 45 § lagen den 31 juli 1974 om arbetsdomstolen (646/74) som följer:

45 §	kollutdrag eller avgöranden som utges till dem.
Om avgifter som skall uppbäras vid arbetsdomstolen stadgas särskilt.	_____
Av parterna eller av dem som har kallats att höras uppbärs inte expeditiöslösen för proto-	Denna lag träder i kraft den 199 .
	_____

7.

Lag**om ändring av 15 § lagen om marknadsdomstolen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 januari 1978 om marknadsdomstolen (41/78) 15 § 2 mom., samt fogas till 15 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 28 maj 1982 (392/82), ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

15 §	kollutdrag eller avgöranden som utges till dem.
----- Om avgifter som skall uppbäras vid marknadsdomstolen stadgas särskilt.	----- _____
Av parterna eller av dem som har kallats att höras uppbärs inte expeditiöslösen för proto-	Denna lag träder i kraft den 199 .
	_____

8.

L a g

om upphävande av 4 § 2 mom. lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §
Härmed upphävs 4 § 2 mom. lagen den 7 maj 1965 om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/65), sådant det lyder i lag av den 31 augusti 1978 (663/78).

2 §
Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 16 oktober 1992

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Justitieminister *Hannele Pokka*

2.

Lag**om ändring av rättegångsbalken**

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs 30 kap. 25 § rättegångsbalken, sådan den lyder i lag av den 2 februari 1979 (104/79),
 samt
 ändras 24 kap. 7 § 2 mom., sådant det lyder i lag av den 19 december 1921 (274/21), som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse***24 kap.****Om Rättens utslag och dom**

7 §

Part, som icke dragit saken till hovrätten, vare ej pliktig lösa dess dom eller utslag, så vida icke honom därigenom tilldömts något, eller han eljest finnes hava behov av domen eller utslaget, eller han anhållit därom.

Om avgifter som skall uppbäras vid hovrätten stadgas särskilt.

30 kap.**Fullföljd av talan från hovrätt till högsta domstolen**

25 §

Har part åsidosatt i detta kapitel stadgad skyldighet att inlämna avskrift av besvärsskrift eller bemötande eller av därtill fogade handlingar, tages avskrifter i hovrätten. Avskrift av fullföljdsskrift och därtill fogade handlingar, som erfordras för avgivande av ovan i 10 § avsett bemötande, tages i högsta domstolen. Ersättning för kostnaderna indrives, om parten icke erlägger den, genom länsstyrelsens försorg på grundval av hovrättens eller högsta domstolens meddelande och i den ordning som är stadgad i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utökningsväg (367/61).

(Upphävs)

Erfordras flera avskrifter av handlingarna, tages de felande avskrifterna på statens bekostnad.

_____

Denna lag träder i kraft den
199 .

_____

3.

Lag**om upphävande av 7 § 2 mom. lagen om fri rättegång**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Om någon sökande i ett ansökningsärende har beviljats fri rättegång, uppbärs ingen ansökningsavgift.

(Upphävs)

Denna lag träder i kraft den
199 .

4.

Lag**om ändring av lagen om skifte**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 14 december 1951 om skifte 329 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 2 maj 1972 och den 14 april 1978 (321/72 och 267/78), samt

ändras 328 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 2 maj 1972 och den 14 april 1978, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

328 §

Jordrättsdomaren och jorddomstolens ledamöter tillkommande arvode, ersättningar och dagtraktamente bestridas slutligt med statsmedel. Övriga kostnader för domstolens sammanträde förskottas av statsmedel. Ovan nämnda utgifter betalas av medel som för detta ändamål ställts till justitieministeriets förfogande.

I ersättning för kostnaderna för jorddomstolens sammanträde uppbäras till staten kostnaderna för ovan i 320 § nämnd annonsering av sammanträde i tidning, för handräckningsmanskaps och sakkunnigas arvoden, för resekostnadsersättningar och dagtraktamenten som erlagts till handräckningsmanskap, för hyra för sammanträdeslokal samt för transport av jordrättsdomaren och domstolens ledamöter, förrättningsingenjören samt handräckningsmanskapet och de sakkunniga inom förrättningsområdet.

328 §

Kostnaderna för jorddomstolens sammanträden betalas med statsmedel.

Om avgifter som skall uppbäras vid jorddomstolen och om ersättning för särskilda kostnader stadgas särskilt.

Gällande lydelse

I jorddomstolens utslag skall angivas av vem i 2 mom. avsedd ersättning skall erläggas till staten samt, om ersättningen skall fördelas mellan flera, hur mycket envar skall erlägga. Till utslaget skall fogas uträkning som utvisar grunderna för bestämningen av ovan i 2 mom. avsedda ersättningar och dessas storlek.

Jorddomstolens utslag angående uppbärande av ovan i 2 mom. avsedd ersättning kan gå i verkställighet utan hinder av att ändring däri sökts.

329 §

Då uppbärandet av i 328 § 2 mom. nämnd ersättning hos sakägare vore uppenbart oskäligt, får jorddomstolen bestämma, att kostnaderna för dess sammanträde blir slutliga utgifter för staten.

Har sakägare emot klara skäl påyrkat jorddomstolens sammanträde, kan han, med avvikelse från vad i 328 § är stadgat, åläggas att ersätta kostnaderna för sammanträdet samt annan kostnad och skada som han förorsakat. Härvid skola till jordrättsdomaren och jorddomstolens ledamöter utgående arvode, ersättningar och dagtraktamente även fastställas i jorddomstolens utslag.

Föreslagen lydelse

(Upphävs)

329 §

Denna lag träder i kraft den
199 .

5.

Lag

om ändring av 21 kap. 9 § vattenlagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras 21 kap. 9 § vattenlagen av den 19 maj 1961, sådan den lyder i lag av den 30 april 1987 (467/87), som följer:

Gällande lydelse

21 kap.

Särskilda stadganden

9 §

I en domstol som avses i 14 kap. 1 § 1 mom. skall i andra vattenmål än tvistemål och brottmål, vari allmän åklagare yrkar straff, sökanden eller klaganden betala kostnaderna för

Föreslagen lydelse

21 kap.

Särskilda stadganden

9 §

*Kostnaderna för behandlingen av ett mål vid vattendomstolen betalas med statsmedel.
Om avgifter som skall uppbäras vid vattendomstolen stadgas särskilt.*

Gällande lydelse

sändande av tillkännagivande eller för att sammanträde, synförrättning eller besiktning hålls utanför domstolens förläggningssort. Nämnade kostnader betalas likväl av statens medel, om sökanden eller klaganden har beviljats fri rättegång i målet eller om det är fråga om ansökan eller besvär av den som lidit förlust av förmån. Skadevållaren eller en förlorende motpart till den som erhållit fri rättegång skall åläggas att ersätta staten för vad som i enlighet med det ovan anförda betalats av statens medel, om det inte med beaktande av omständigheterna och sakens natur är skäligt att låta staten helt eller delvis bära kostnaderna.

Dagtraktamente och resekostnadsersättning till en domstols medlemmar och tjänstemän betalas av statens medel som slutlig utgift.

Om kostnaderna i ett tvistemål samt i ett brottmål som avses i 1 mom. gäller i tillämpliga delar på motsvarande sätt vad som stadgas om ersättning för kostnaderna i tviste- och brottmål i allmän underrätt.

Om rätt för vittne och sakkunnig att få ersättning för rese- och uppehållskostnader och för ekonomisk förlust, om utbetalningen av nämnda ersättningar samt om åläggande av en part att ersätta staten för vad som betalats av statsmedel gäller vad som stadgas därom.

Om lösen för en vattendomstols och vattensrättsdomares expeditioner och om arvode för deras tjänsteförrättningar stadgas genom förordning.

Föreslagen lydelse

Om rätt för vittne och sakkunnig att få ersättning för rese- och uppehållskostnader och för ekonomisk förlust, om utbetalningen av nämnda ersättningar samt om åläggande av en part att ersätta staten för vad som betalats av statsmedel gäller vad som särskilt stadgas därom.

Denna lag träder i kraft den
199 .

6.

Lag**om ändring av 45 § lagen om arbetsdomstolen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 45 § lagen den 31 juli 1974 om arbetsdomstolen (646/74) som följer:*Gällande lydelse*

45 §

Parterna och de, som kallats att höras, erhåller avgiftsfritt ett exemplar av avgörande, som givits under förberedelse, och av arbetsdomstolens dom samt på begäran utdrag ur vid förberedelse och huvudförhandling upprättade protokoll.

Handlingar, som ingives till arbetsdomstolen, behöver icke förses med stämpelmärken.

Föreslagen lydelse

45 §

Om avgifter som skall uppbäras vid arbetsdomstolen stadgas särskilt.

Av parterna eller av dem som har kallats att höras uppbärs inte expeditionslösen för protokollsutdrag eller avgöranden som utges till dem.

_____

Denna lag träder i kraft den
199 .

_____

7.

Lag**om ändring av 15 § lagen om marknadsdomstolen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 januari 1978 om marknadsdomstolen (41/78) 15 § 2 mom. samt *fogas* till 15, sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 28 maj 1982 (392/82), ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

15 §

Marknadsdomstolens handlingar och expeditioner utges utan avgift.

Föreslagen lydelse

Om avgifter som skall uppbäras vid marknadsdomstolen stadgas särskilt.

Av parterna eller av dem som har kallats att höras uppbärs inte expeditionslösen för protokollsutdrag eller avgöranden som utges till dem.

_____

Denna lag träder i kraft den
199 .

_____

8.

Lag**om upphävande av 4 § 2 mom. lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 §

-----
*Fattas på handlingar, som inkommit med
posten eller genom bud, endast i 13 § lagen
angående stämpelskatt avsedda stämpelmärken,
skola handlingarna likväl emottagas.*

(Upphävs)

Denna lag träder i kraft den
199 .

Förordning

om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer

På föredragning av justitieministern stadgas med stöd av lagen den 199 om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (/):

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Tillämpningsområde

För domstolarnas, magistraternas, notarii publicis, stämningmännen, stadsfiskalernas och landskapsåklagarens prestationer uppbärs till staten ansökningsavgift, förrättningsavgift och expeditionslösen samt ersättning för särskilda kostnader enligt denna förordning, om inte något annat stadgas.

För prestationer av tjänstemän enligt 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om stämningmän (505/86), vilka har rätt att verkställa delgivning, uppbärs avgifter på det sätt som stadgas för stämningmän.

Denna förordning skall även tillämpas vid Ålands länsrätt.

2 §

Uträkning av totalkostnaderna

Totalkostnaderna enligt 4 § lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (/) räknas ut på det sätt som stadgas i förordningen om grunderna för avgifter till staten (211/92).

2 kap.

Ansökningsavgifter och förrättningsavgifter

3 §

Allmän underrätt

För behandlingen av ett ansökningsärende vid en allmän underrätts kansli eller vid rättens sammanträde uppbärs en ansökningsavgift i enlighet med 2—4 mom. i denna paragraf.

För ett ärende som anhängiggörs genom ansökan uppbärs 350 mark, om inte annat följer av 3 eller 4 mom.

För behandlingen av nedan nämnda ansökningsärenden uppbärs följande ansökningsavgifter:

- 1) ärende som gäller äktenskapsskillnad
  - a) 350 mark
  - b) fortsatt behandling efter betänketiden 200 mark,
- 2) ärende som nämns i lagen angående förmynderskap
  - a) 150 mark
  - b) när i behandlingen ingår kungörelse i officiella tidningen 300 mark,
- 3) ärende som gäller äktenskapsförord, ärende som avses i 35 § 4 mom., 45 § 1 mom. eller 105 § äktenskapslagen (234/29), i 4 § 3 mom. lagen angående införande av äktenskapslagen eller i 16 § lagen angående vissa familjerättsliga förhållanden av internationell natur eller ärende enligt 6 § lagen om gåvoutfästelser 300 mark,
- 4) ärende som gäller deponering av testamente eller skiljedom 125 mark,
- 5) ärende som gäller registrering av bouppteckning eller förlängning av bouppteckningstiden 125 mark,
- 6) lagfartsärende och ärende som gäller registrering av tomtelegoavtal
  - a) 300 mark
  - b) när i behandlingen ingår kungörelse i officiella tidningen 600 mark
  - c) förtydligande av beviljad lagfart eller införande av någon annan uppgift i registret 125 mark,
- 7) inteckningsärende
  - a) ärende som gäller fastställande av inteckning 200 mark
  - b) annat inteckningsärende 125 mark,

- 8) ärende som gäller bildande av tomt eller allmänt område 900 mark,
 9) betalningsorderärende
 a) utfärdande av meddelande om betalningsorder och delgivning av meddelandet 250 mark
 b) utfärdande av betalningsorder 125 mark,
 10) konkursärende för varje särskild behandling enligt följande
 a) ansökan, gäldenärsförhör, borgenärsförhör, upprop och behandling i samband med efterbevakning 300 mark
 b) bevakning och dom 900 mark.

Följande ansökningsärenden behandlas avgiftsfritt:

- 1) ärende som gäller erkännande av faderskap,
 2) registrering av bouppteckning då boet är medellöst,
 3) ärende som domstolen behandlar på eget initiativ eller på anmälan av någon annan myndighet och
 4) ärende enligt tvångsmedelslagen (450/87).

4 §

Magistraten

I ett ärende där magistraten på grund av en ansökan eller anmälan meddelar beslut eller vidtar någon annan begärd åtgärd utan att höra motparten eller inhämta utlåtande eller någon annan utredning från andra myndigheter uppbärs 150 mark i ansökningsavgift.

I ett ärende där magistraten meddelar slutligt beslut efter att ha hört parterna eller inhämtat utredning uppbärs 450 mark i ansökningsavgift. I avgiften ingår även ersättning för delgivning.

För beslut som magistraten meddelar innan ärendet avgörs slutligt och i vilket den beviljar tillfällig kvarstad, skingringsförbud eller säkringsåtgärd eller åtgärdsförbud av något annat slag uppbärs särskild avgift enligt 2 mom.

De avgifter som nämns i denna paragraf uppbärs inte för

- 1) ärenden som gäller besvär över utmätning eller över någon annan åtgärd av en utmättingsman,
 2) ärenden som gäller upphörande av näringsverksamhet, adressändring eller någon annan därmed jämförbar ringa ändringsanmälan och inte heller för
 3) ärenden som magistraten behandlar på

eget initiativ eller på anmälan av någon annan myndighet.

5 §

Fartygsregisterärenden vid magistraten

För prestationer som magistraten utför i egenskap av fartygsregistermyndighet uppbärs följande ansökningsavgifter:

- 1) fartygsregisterärende 200 mark
 2) ärende som gäller fastställande av fartygsinteckning 200 mark
 3) annat ärende som gäller fartygsinteckning 125 mark.

Ansökningsavgift uppbärs likväl inte för behandling av ett ärende som gäller avförande av fartyg ur registret eller för åtgärder som vidtas på grund av anmälan som avses i 22 § lagen om fartygsregister (211/27).

6 §

Notarius publicus

För notarius publicus' prestationer uppbärs förrättningsavgifter som följer

- 1) för protest 150 mark
 2) för öppning eller stängning av tresorfack 150 mark samt för varje öppnat eller stängt fack ytterligare 20 mark
 3) för annan av notarius publicus' vidtagen åtgärd 150 mark, dock inte för mottagande av ett erkännande enligt 15 § lagen om faderskap eller för bestyrkande av köp.

7 §

Stämningsman

För delgivning som verkställs av en stämningsman jämte det bevis som ges över delgivningen uppbärs 125 mark i förrättningsavgift. För delgivningsförsök uppbärs en lika stor avgift. Avgiften uppbärs till dubbelt belopp, om den tid som har reserverats för delgivningen är kortare än en vecka eller om adressuppgifterna är bristfälliga. Avgift uppbärs inte i sådana ärenden där den avgift som skall betalas för behandlingen av ärendet även omfattar ersättning för delgivning.

8 §

Hovrätten

För behandlingen av ett ansökningsärende

vid hovrätten uppbärs 300 mark i ansökningsavgift.

3 kap.

Expeditionslösen

9 §

Intygsavgifter

För intyg som utges på särskild beställning uppbärs intygsavgifter som följer

- 1) allmän underrätt
  - a) gravationsbevis 100 mark
  - b) lagfartsbevis eller styrkt kopia av lagfartsregisterkort 35 mark
  - c) annat intyg 35 mark,
- 2) magistraten
  - a) nationalitetscertifikat 230 mark
  - b) interimsnationalitetsbevis 100 mark
  - c) gravationsbevis för fartyg 100 mark
  - d) utdrag ur fartygsregistret 175 mark
  - e) handelsregisterutdrag 70 mark
  - f) föreningsregisterutdrag 60 mark
  - g) annat intyg 35 mark,
- 3) notarius publicus
  - a) för styrkande av tidigare utförd kopia 10 mark per sida, dock högst 100 mark per handling
  - b) intyg som utfärdas som särskild handling eller påtecknas handling som företes notarius publicus (notariatsintyg) 35 mark,
- 4) stadsfiskal och landskapsåklagaren intyg 35 mark,
- 5) jorddomstol, vattendomstol, arbetsdomstolen, marknadsdomstolen och länsrätt
  - a) intyg 50 mark
  - b) utdrag ur register som förs vid vattendomstolen 50 mark,
- 6) hovrätt, vattenöverdomstolen, högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen intyg 75 mark.

För intyg som utan särskild begäran påtecknas en handling som utges till klienten uppbärs ingen intygsavgift.

Då en myndighet i egenskap av offentligt köpvittne bevittnar de handlingar som gäller fastighetsöverlåtelse uppbärs inte någon ovan nämnd intygsavgift.

Intyg som en domare utfärdar om bibehållen talerätt är avgiftsfritt.

Avgift uppbärs inte för intyg som ges i ett ärende som skall behandlas avgiftsfritt.

10 §

Utdragsavgifter och kopieringsavgifter

För styrkt utdrag eller kopia som på särskild begäran framställs av ett protokoll eller någon annan handling som förvaras i myndighetens arkiv uppbärs 10 mark per sida i utdrags- eller kopieringsavgift. Den utdrags- eller kopieringsavgift som uppbärs hos parten får inte överstiga 250 mark per handling.

För handlingar som utan särskild beställning utges till en part uppbärs ingen avgift. Avgift uppbärs inte heller för särskilt förordnande eller annan motsvarande expedition som i samband därmed ges en god man eller sysman. Matrikelutdrag och arbetsintyg utges avgiftsfritt.

För en obestyrt kopia av en handling uppbärs 5 mark för första sidan och 2 mark 50 penni för varje följande sida. För de följande kopiorna av samma sida uppbärs 50 penni per sida.

För en kopia som ges som telekopia uppbärs avgift enligt 1 mom. Om en kopia av ett intyg ges som telekopia uppbärs dock avgift så som för intyg.

4 kap.

Särskilda kostnader

11 §

Kostnader för kungörelse och vissa andra kostnader

Kostnaderna för officiella tidningens annonsavgifter ingår i avgiften för en prestation i de ärenden som nämns ovan i 3 § 3 mom. 2 punkten underpunkt b, 3 punkten, 6 punkten underpunkt b och 10 punkten. I andra avgiftsbelagda ärenden uppbärs kostnaderna för kungörelse i officiella tidningen särskilt till fullt belopp. För kungörelse i någon annan tidning uppbärs av var och en som är skyldig att betala behandlingsavgift i ersättning för kostnaderna för kungörelsen 250 mark.

Om en part har försummat sin skyldighet att lämna in kopior till en myndighet, framställs de på hans bekostnad. Härvid uppbärs kopieringsavgift till det belopp som nämns i 10 §.

För en (ljud- eller bild)upptagning som innehåller behandlingen av ett ärende uppbärs

hos den som beställer upptagningen utöver bandkostnaderna dessutom 75 mark per band i expeditiönsavgift.

5 kap.

Särskilda stadganden

12 §

Uppbörd av avgifter

Den avgift som den betalningsskyldige skall betala uppbärs som postförskott eller med särskild räkning då expedition eller annan handling överlämnas efter utförd prestation. Om ett ärende för vilket stadgas endast en avgift uppskjuts för att behandlas vid ett senare tillfälle för att en interimistisk åtgärd skall kunna vidtas, uppbärs avgiften efter den första behandlingsomgången.

Då avgiften uppbärs med räkning skall den betalas senast på den på räkningen antecknade förfallodagen som inte får infalla tidigare än tre veckor och inte senare än sex veckor från den dag då räkningen gavs åt klienten eller postades.

Den betalningsskyldige kan också på förhand betala den avgift för prestationen som tillkommer staten, om myndigheten godkänner detta.

När en avgift uppbärs skall myndigheten

beakta de kostnader som uppbörden åsamkar staten och hur troligt det är att uppbörden lyckas. Vid behov kan myndigheten med beaktande av statens helhetsintresse avstå från att uppbära en ringa avgift.

13 §

Påföljder av dröjsmål

Om den betalningsskyldige inte betalar den avgift som han är skyldig att betala inom utsatt tid eller om han inte utlöser postförskottsförändelsen, kan hos honom dessutom uppbäras 50 mark per prestation i dröjsmålsavgift.

14 §

Närmare föreskrifter

Justitieministeriet meddelar vid behov närmare föreskrifter om verkställigheten av denna förordning.

15 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 199 .

Genom denna förordning upphävs förordningen den 21 december 1990 om avgifter för stämningssdelgivning (1239/90).